

Kedves Olvasó!

Ünnepi termés

Unitárius vallásunk tanítása szerint *a hit bizalom Istenben*, gondviselő Atyánkban, akivel ez által teremtünk életközösséget. Mit jelent közelebről ez? Azt, hogy én, mint imádkozó, küzdő ember elhiszem, hogy van Isten, aki mindent teremtett, fenntart és bölcsen igazgat. Hiszem azt, hogy Isten minden teremtményét megőrzi, elárasztja szeretetével. Életünk során - Isten akarata szerint - mi alakítjuk jó irányában a változásokat. Végül pedig törekszünk az Isten fiúságra, hogy Jézus tanítása szerint tökéletessé váljunk.

Gondoljuk csak el! Jézus számára is csak a hit volt az erő, bizalom, bátorítás, mellyel sikerült elfogadnia a jó Isten akarátát. Működésének kezdetétől keresztre feszítéséig ez a döntés jellemezte életét: „*Atyám, legyen meg a te akaratod*”. Így, tehát érthető, hogy tanítványainak, hallgatóinak és nekünk, késői tanítványok számára is szükségesnek vélte, hogy megerősítsük a hitünket. Jézus helyesen látta, fogta fel életünkre nézve a hit hatását. Előre tudta, hogy miként válhat formáló erővé. Jakab levele így fogalmazza ezt meg később: „*Azonképpen a hit is, ha cselekedetei nincsenek, meghalt önmagában*” (2,17.). Végül is szükséges, hogy hittel cselekedjünk. Jézus a jó fa és jó gyümölcs példáját említi. Nekünk pedig hit és cseleke-

det által kell teremnünk jó gyümölcsöket. Hozza el mindnyájunk számára a jó cselekedetek ünnepét 2025 karácsonyán is a gondviselő Isten!

Pap Gy. László ■ FŐSZERKESZTŐ

Adventi ima

Várákosnak áldott Istene, gondviselő jó Atyánk! Adventi fények úsznak lelkünk taván. Az első adventi vasárnapon vágyainkat és reményeinket zsoltáros szavakra formáljuk és reméljük, hogy elhozod számunkra a nagy találkozás lehetőségét, amikor a Szeretet megszülethet. Várjuk a te világosságodat, amikor véget érnek a csillagtalan sötét éjszakák, amikor a betlehemi csillag alatt újból összedobbannak az emberi szívek megérezve a te közelségedet.

Fülünkben már a jászolban mocorgó gyermek hangja és az angyalok éneke cseng, és érezzük, hogy az égi kéz igyekszik a világba békét és szeretetet csempészni. Ez a kéz, a te kezed Istenünk, amely arra int, hogy az ökölbe szorított kezek lendüljenek ölelésre, adakozásra. A te kezed, arra int, hogy legalább egy este tegyék le a fegyvert az egymással

szembeszállók. Ez a kéz, a te kezed, arra int, hogy legalább egy este fordítsuk egymás felé tekintetünket. Érezzük, hogy ez az a kéz, a te kezed az, amely letörli a gyászolók könnyeit, amely a nehéz és sötét órákban is velünk van. Ez az a kéz, amely a mindennapi élet okozta sérüléseket befoltozza szívünkön.

Adj hát erre az időszakra lelki békét, csendességet, a háborgó szíveket nyugtasd meg. Add, hogy vasárnapról vasárnapra meggyújtott gyertya ne csak otthonunkat, hanem szívünket is töltsse be melegséggel, fénnel. Világosítsa meg a szeretet ünnepéhez vezető utat. Kérünk Istenünk, adj békés, lélekben meghitt adventi készülődést és áldott megérkezést karácsony ünnepéhez. Ámen.

Bakó-Nagy Zsuzsanna ■ LELKÉSZ

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA – EGYHÁZI SZOLGÁLATOK

Pestszentlőrinci ünnepség

„Az Úr így szólt Salamonhoz: Meghallgattam imádságodat és könyörgésedet, amikor könyörögtél előttem. Megszenteltem ezt a templomot, amelyet építettél, hogy ott legyen az én nevem mindörökké. Ott lesz a szemem és a szívem is mindenkor.” (1Kir 9,3) „...ti magatok is mint élő kövek épüljetek fel lelki házzá...” (1Pét 2,5a)

Ünneplő Gyülekezet, kedves keresztyén Testvéreim!
Örömnöpre gyűltünk össze, hálát adni Istennek, hogy megtartó szeretetét újra megtapasztalhattuk. 90 év telt el a templom alapkövetétele óta és mi hála utódok összegyűltünk emlékezni őseinkre, akik a legnagyobb nélkülözések közepette is megmutatták hitüket cselekedeteikben és templomot építettek a „székely hősök emlékére”. Hogy megértsük és átéljük a 90 évvel ezelőtti valóságot, az 1935. évi Unitárius Értesítő februári lapszámából idézek: „Templomot Pestszentlőrincnek! Ez a kis szórvány

két évvel ezelőtt harmóniumot szerzett a saját erejéből. A múlt esztendőben leányegyházközséggé alakult. Keblitanácsának mintha mind a tizenkét tagja világi pap volna, sorra látogatják a híveket, egymást biztatják és buzdítják az építés nagy munkájára. Szegénységüknél csak a hitük és az akaratuk nagyobb. Ha csak ketten vannak együtt, már a templomról beszélnek, a templomról, melynek körvonalai a mérnökök rajzain vannak meg, mint valóságra készülő tervek és a hívek lelkében, mint élő ígéretek. Csak jönne már a tavasz, hogy utolsó

erőnkkel is odaállhassunk téglát hordani, habarcsot készíteni, templomot építeni. Így reménykednek, így készülnek a pestszentlőrinci unitáriusok az alkotó munkára. Pedig áldozatkészségükről csaknem anyagi erejüket meghaladóan bizonysgot tettek már. A szegény munkás, aki hetenként még húsz pengőt sem keres és három gyermeket nevel, tizenöt pengőt ajánlott fel a templomra a négy pengő egyházi adóján felül. A vonatfékező, aki két gyermekét taníttatja, hatvan pengővel járul hozzá a templom költségeihez. És havonta hűségesen fizetik a részleteket. A mérnöki terveken Máthé Géza unitárius mérnök testvérünk dolgozik, aki a rajzok elkészítését és a költségvetés kidolgozását díjtalanul vállalta. Mivel azonban ő Nagycenken lakik, a helyszíni felméréseket Nágó István fiatal erdélyi építészmérnök testvérünk végzi. A m. kir. belügyminisztérium által templom céljaira adományozott 10x10 méteres épület templommá való átalakítása és kiképzése toronnyal és tanácsteremmel együtt összesen tízezer pengőbe kerülne. Nem nagyobb ez az összeg, mint egy kis kétszobás villa-lakás építési költsége. Mégis, fel kell vetnünk a kérdést: szabad-e egy leányegyházközségnek vállalkozni olyan munkára, amelyhez nincs meg a százszázalékos anyagi fedezete? Szabad-e Pestszentlőrincre unitárius templomot építeni, amikor az tízezer pengőbe kerül? Van-e joga az unitárius hitnek és élni akarásnak a mai szegény időkben olyan kersztet venni a vállára, amely csak úgy vállhatik dicsőségére az Istennek, ha az ember az utolsó fillér odaáldozásáig megalázkodik miatta? Mert Pestszentlőrincen csak így lehet unitárius templomot építeni ma! Mi azt mondjuk, hogy nemcsak szabad, nem csak jogunk van hozzá, hanem szent kötelességünk. Föl kell építeni azt a templomot, mert az unitárius lélek alkotásokra vágyik, dolgozni akar, hogy áldozatos munkájával szentelje meg imádságait!”

A templom megépül, a cikk megjelenése után egy évvel 1936. június 7-én, Józan Miklós püspöki helynök felszenteli Isten házát és mi kései utódok ma ebben a templomban adunk hálát Istennek és emlékezünk őseink hatalmas áldozatvállalására.

A Királyok könyvéből felolvasott bibliai vers Salamon király templomépítésére irányítja figyelmünket. A jeruzsálemi templom felépítése után Salamon imádságában hálát ad Istennek és elmondja milyen hosszú és fáradságos munka révén

tudták megvalósítani álmukat. A felolvasott ószövetségi vers azt adja tudtunkra, hogy imádságát Isten meghallgatta és válaszolt neki: *„Megszenteltem ezt a templomot, amelyet építettél, hogy ott legyen az én nevem mindörökké.”* Nagyon szépen illik ez az ige a mai ünneplésünkhöz, amikor e jelentős évfordulón mi is emlékezünk. Tetszett Istennek és áldását adta a buzgó szívek akaratára, minden jó szándékára és imádságára. Mert mit jelenthet számunkra az, hogy megszenteltem ezt a templomot? Megszenteltem ezt a templomot, azt jelenti, hogy Isten velük van mindörökké! Ez a vigasztalás hangzik el ott és akkor is, mert így folytatódik a válasz: *Ott lesz a szemem és a szívem is mindenkor!* Ezzel Isten valami nagyszerű és örök reménységgel ajándékozta meg népét. Én veled leszek! Ott lesz a nevem mindörökké! Hányszor és hányszor hangzott el ez választott népe számára és hangzik számunkra is napról napra, évről évre.

Amikor Mózeshez a Hóreb hegyén Isten beszél, és elküldi őt a nép kiszabadítására Egyiptomból, akkor Mózes azt kérdezi Istentől: de Uram, mit mondjak a népnek, ki vagy te, mi a neved? És ekkor Isten nagyon lényegeset mond neki: Vagyok, aki vagyok! ezt mond meg a népnek: a Vagyok küldött téged! De mit jelentsen ez? Ennek több idői jelentése van azt jelenti, hogy **én veled vagyok, én veled leszek, én veled megyek, és ott leszek veled a történelem folyamán. Majd meglátod, én elkísérlek téged, ne félj!** Ez az ígélet végig húzódik az egész szentíráson! Mi is azért emlékezünk most, mert szeretnénk hálát adni Istennek azokért az ősökért, akik itt ezen a helyen szent hajlékot emeltek Istennek és egyúttal lelki szemeinket a jövő felé fordítjuk.

Jézus tanítása szerint a templom az imádság háza, amivel azt akarta kifejezni, hogy ezt a templomot a benne lévő, az ott Isten dicsőítésére összegyűlt emberek, a gyülekezet teszi templommá. Nem az, hogy mi emberek felépítettük és valamelyik püspök pedig felszentelte, vagy még az sem, hogy kiírjuk rá Istennek az ígését, hanem az teszi templommá, hogy itt ebben a közösségben a gondviselő Isten szentlelke által jelen van az imádkozókkal. Ha tiszta lélekkel jövünk ide, ha őszintén hozzuk ide minden imádságunkat, ha letesszük itt minden terhünket Atyánk elé és megújult lélekkel megyünk innen ki, akkor ez az épület templommá lesz és az is marad örökké. Erre mondotta egykor Isten a Salamonnak adott válaszában: *Megszenteltem ezt a*

templomot! Ott lesz a szemem és a szívem is mindenkor!

Ha mi is így nézzük templomunkat és helyesen akarunk emlékezni, akkor ne merengjünk el a múltban, ne csak visszafelé nézzünk, hanem Jézusra figyelve nézzünk a jövőbe. Hogyan? Azt mondja Péter apostol a híveinek: „*Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házra*”. De mit is jelent lelki házra épülni? Mindenekelőtt azt, hogy meghalljuk a jézusi tanítás hívó szavát, és figyelünk arra, hogy a tanítás megélése hogyan formálja a mi életünket. Ez azzal kezdődik, hogy elfogadom a felém hangzó üzenetet, a hallgatók az Úr szavára, az életemet teljesen megfordíthatom, egészen mássá lehetek, mint eddig voltam, szó szerint azzá lehetek, akinek engem az én Teremtő és megváltó Istenem alkotott. Ha engedem, hogy engem Ő formáljon, akkor bizony ő a kezébe vesz, és addig formál, farag, amíg be nem tud illeszteni a lelki ház épületébe. És akkor szolgállok, akkor a szívesség és jóság lesz meghatározó az életemben, nem pedig a közömbösség vagy a romboló beszéd. Akkor nem irigykedni fogok, hanem együtt örülni az örülőkkel, akkor nem búslakodni fogok és nem járok kiábrándult lélekkel, hanem mindig Istenben reménykedve lesz jövője az életemnek. A lelki ház ilyen emberekből áll, akik hisznek a hitetlenség ellenére, akik reménykednek a reménytelenség ellenére, akik szeretnek az őket ért szeretetlenség ellenére is. Mert az ilyen ember hiszi, hogy Isten valósággal vele van, ahogyan ígérte Salamonnak is: „*Ott lesz a szemem és a szívem is mindenkor!*”

Mi mindannyian egy-egy kő vagyunk ebben a lelki házban. Isten formál bennünket, csiszolja életünket – néha fájdalommal, néha örömmel – hogy be tudjon illeszteni minket az Ő templomába. És ha engedjük, hogy Ő vezessen, akkor életünk is olyan lesz, mint ez a templom: hely, ahol Isten dicsősége lakik. A lelki templom építése nemcsak a lelkészek dolga, hanem minden hívő emberé. Amikor valaki vigasztal egy másikat, amikor imádkozik valakiért, amikor megbocsát, amikor együtt örül a másikkal – akkor egy-egy új kő kerül a lelki ház falába. És ha így épülünk, akkor gyülekezetünk is élő templommá válik.

Egy régi történet szerint egy vándor egy hatalmas katedrális építkezéséhez érkezett. Megkérdezte az ott dolgozókat, mit csinálnak.

Az első kőműves így felelt:

– Köveket faragok, hogy megéljek.

A második ezt mondta:

– Falat építek, hogy elkészüljön a templom.

De a harmadik mosolyogva így válaszolt:

– Isten házáat építem.

Ugyanazt a munkát végezték, de csak az utolsó értette meg, hogy amit tesz, az több mint munka: **szolgálat, áldozat és hitvallás**. Mi is ezt a hármat vihetjük tovább: a munkát, amely áldozattal jár, a szolgálatot, amely közösséget épít és a hitvallást, amely Isten dicsőségét hirdeti.

Ha így tekintünk templomunkra, akkor a falak nemcsak kövekből állnak, hanem szívekből, és a mennyezetet nem csupán gerendák tartják, hanem az itt elhangzott imádságok is.

Őseink hite ma is kötelez. Ahogy ők a legnehezebb időkben is bíztak, nekünk is hinnünk kell, hogy Isten ma is itt van közöttünk – a templomban, a családjainkban, a gyülekezetben, és minden emberi szívben, amely feléje fordul. Ma, amikor hálát adunk, emlékezzünk: templomunk kövei között nemcsak habarcs van, hanem rengeteg imádság, könny és hála is. Őseink hite, áldozata, szeretete beépült ezekbe a falakba. És most rajtunk a sor: mi is élő kövek legyünk, hogy a templom ne csak múlt, hanem jövő is legyen. Legyen hát ez a templom és mi magunk is –, mindig az Ő dicsőségének hajléka. Ámen.

Kérjük hát a Mindenható Istent, hogy őrizze meg e templomot és gyülekezetét! Legyen itt mindig hit és imádság, legyen itt béke és összetartás. Legyen itt mindig helye az örömnak és a vigasztalásnak.

Legyen itt mindig áldás és amikor mi már nem leszünk, jöjjenek majd utánunk új nemzedékek, akik szintén megtapasztalják: Isten szeme és szíve e helyen van mindenkor. Ámen.

Kriza János

Az őrállók¹

„Próbálóvá tettelek téged az én népem között; őrálóvá, hogy megismerd és megpróbáld az ő útjokat.”
Jer 6, 27

Szeretett Atyámfiai!

A korábbi gyakorlat szerint valamilyen sátoros ünnephez kapcsolódott a rádiós szolgálatom, ami magától értetődően több időt igényelt, most viszont szabadon választhattam számtalan szebbnél-szebb bibliai tanítás közt. Az ünnepi istentisztelet elfogyasztotta a rendelkezésre álló időkeretet, viszont a mai alkalom is ugyanezt követeli tőlem. Éppen ezért kérem szépen a türelmetek a hosszadalmasabb okfejtéseimért. Október hónap nemcsak a színek sokaságát sorakoztatja fel, majd dermeszti meg a pompás tájat, hogy ideig-óraig kergesse a fák lehullott levelét a hideget jelző szél, hanem **emlékezésre szolgáló ünnepeink** vágják vigyázzba a lelkünk, röviden **keserűnk** a múlt kegyetlenségei miatt, majd ismételten **fejet hajtunk** nagyjaink emléke előtt, hogy maradjon még előcsalható **mosoly** az arcunkon. Ritkán vagyok elfogult magammal szemben, de most tagadhatatlan, hogy Isten velem is gazdagította az októbert, hiszen ekkor sírtam bele magam az életbe, sőt, ha azt is akarja Istenem, akkor e hónap végén egyezik bele abba, hogy nyugdíjba vonuljak. Mivel nem orozhatom el a későbbi ünnepek hangulatát, úgy döntöttem, hogy az **őrállóról, vigyázásáról, örömről és kötelességeiről**, valamint a **figyelés, vagyis látás és hallás** kötelességéről beszélek.

Amennyiben szó szerint veszem a kiválasztott bibliai verset, akkor magamra is irányíthatom a figyelmet, amitől megkíméllek mindnyájukat és nem állok ki egyenesen a célkeresztbe, hogy bárki dicsekvéssel vádolhasson. **Négy** fontos tényező rajzolódott ki bennem, amikor elhatároztam, hogy mi lesz a beszédem központi témája. Az első mindenképpen az **őrállóról** szól, hiszen meg kell állapítanom, hogy én kire gondolok. Másodsorban az **őráló öröme** foglalkoztatott és ezzel kapcsolatosan kell néhány megkeresett gondolatot megosztanom veletek. A harmadik feladatom nem más, mint, amit előrevetít Jeremiás próféta és ami a **próbát** jelenti. Elsősorban saját magának a vizsgálatát, majd a népe

útjaira tér rá. Az utolsó tanítás pedig nem más, mint hogy Isten **figyelmet**, vagyis **látást** és **hallást** követel.

Kire gondolok, tehát, amikor az őrállókról beszélek? Elég hosszú a sor, s így csak sorolom. Azokra az emberekre vonatkozik, akik Ézsaiás szerint ott állnak a **tábori őrhelyen** (Ézs 21,6.). Katonák ők, akiket bizonyos idő múlva felváltanak ugyan, de elsőrendű feladatuk megvédeniük egy létesítményt és persze az ott szolgálatot teljesítő embertársaikat, valamint azok életét. Az előbbi minősítés során azonban hamarosan a **testőr** személye is megjelenik előttünk (1 Sám 26,15) akinek tevékenysége meghatározott, viszont eltér abban az őrállótól, hogy az ő esetében körvonalazódik a **személy**, vagy a **csoport**, akiknek megbízták a felülvigyázásával. Visszatekintek gyermekkorom falusi éjszakájába és azonnal észreveszem, hogy időközönként feltűnik, főként hidegebb időszakban egy meleg ruházatú, bottal felszerelt ember, aki esetenként eljátszotta az **éjjeli őr** szerepét. Feladata az volt, hogy meghallja a sötétség leple alatt történeteket, s amennyiben törvénybe ütköznek vélte, akkor jelentést tett a megfelelő szerveknél. Gyakran összekapcsoljuk az őráló tevékenységét a **pásztorok** munkájával is. Akár a **gazdák juhait legeltető pásztorokat** (1 Móz 29,9) nézzük, akár a Jézus jászolbölcsőjénél megjelent pásztorokra figyelünk, ez a tevékenység magában hordozza az állandó vigyázást. Őrizniük kell a gazdák rájuk bízott juhait. Ebben az ügyelésben pedig tárgyitalan, hogy nappal van-e, vagy éppen éjszaka.

„Káin azt mondta, ő nem Ábel őrzője. Csak e között lehet választani: őrző és gyilkos?” (Lawrence Block). Ha tehát saját testvéremnek nem vagyok őrzője, akkor a bibliai történet alapján és sok élet-történet értelmében sokan úgy vélik, hogy gyilkos lehetünk, ha nem is a szó szoros értelmében. A következő lehetőség a lelki területre vezet. „Vegyél a tenyeredbe egy vízcseppet, és próbáld meg megtartani. Ugyanezt teszed a boldogsággal is: tenyeredbe veszed, de nem vagy képes megőrizni.” (Hioszi Tati-

¹ Elhangzott a Kossuth Rádióban: Debrecen, 2025.10.19.-én

osz). Ha nem sikerül megtartanom saját boldogságot, akkor miként vállalkozhatok arra, hogy megtartsam másokét, vagy éppen gazdagítsam azt? A harmadik példa, a **megőrző** szerepének megélésére Szabó Magda írónk gondolatában rejlik: „Ha egyszer nem leszünk, nem szabad megőrizned se bűrt, se semmit. Oszd szét, ajándékozd el a tárgyakat. Mindent... Nem akarom, hogy hátranézz. Nézz előre! Azt akarom, hogy neved. Hogy szabad légy tőlünk, hogy ne fájjon.” (Szabó Magda). Az **utolsó** példát nem vehettem máshonnan csak a Bibliából, történetesen éppen Ezékiel könyvéből, miszerint a következőt olvassuk: „/.../ a föld népe választ egy férfit ő magok közül, és őt őrállójokká teszik” (Ez 33, 2.), vagy „És te, embernek fia, őrállóul adtalak téged /.../, hogy ha szót hallasz a számból, megintsed őket az én nevemben.” (Ez 33, 7.) – szólt Isten..

Ezékiel próféta meghatározásában így jelenik meg az „őrálló”: „És monda nékem az Úr: Embernek fia, figyelmes légy, és lásd szemeiddel, és füleiddel halld meg, valamiket én szólok te veled az Úr házában minden rendtartásairól és minden törvényéről, és légy figyelmes a háznak bejáratára a szenthelynek minden kijáratánál.” (Ez 44, 5). Gyorsan lépünk vissza az időben, illetve figyeljük meg a próféta személyiségét, aki egy pillanatra sem téveszti szem elől azokat a figyelmeztetéseket, melyek napi időszerűséggel bírnak, s melyek ránk is vonatkozhatnak, amikor feszegetjük a templom körüli életünk, illetve az ahhoz kötődő gondolkodás- és érzésvilágunk meghatározó szempontjait. Őt is **őrálló**ként tartja számon Isten, s ezt a próféta is nagyon jól tudja, hiszen ennek szellemében jár-ke, prófétál, éli mindennapjait. A próféta őrállónak bizonyul bárhol is tartózkodik. Vagyis amikor hétköznapi életét éli, vagy az ünnepnapok fergetegében találjuk a templom körül egyaránt úgy bukkan elénk, mint Isten ügyének őrállója.

Az őrálló: **Isten szavának tolmácsolója**. Arról most nem beszélek, hogy miként bontakozik ki egyik-másik próféta megnyilatkozásában Isten szava. Maradjunk annyiban, amit a próféta mond az egyik helyen: „És te, embernek fia, néped fiai beszélgetnek felőled a falak mellett s a háznak ajtaiban; és egyik a másikkal szól, kiki az ő atyjafiával, mondván: Jertek, kérlek, és halljátok: micsoda beszéd az, amely az Úrtól jó ki?” (Ez 33, 30.).

Végül, de nem utolsó sorban szívesen megpróbálok eloszlatni egy **tévhit**et az őrálló személyét illetően. Gyakran és sokan esnek abba a tévedésbe,

hogy kizárólagosan a papi jellegű emberek feladatává teszik az őrállást. Megnyugtatom a csüggedőket, hogy nincs semmi okuk az aggodalomra, mert alapfokon **mindnyájan őrállók vagyunk** azon a helyen, ahová Isten, vagy más **hatalmasság** állított.

Most néhány gondolatot felsorakoztatok az **őrálló öröme**ivel kapcsolatosan. Azt olvashatjuk Máté evangéliumában többek közt, hogy „Egyszerre csak szomorkodni és gyötrődni kezdett. Halálosan szomorú a lelkem, mondta nekik, várjatok itt és virrasszatok velem.” (Máté 26, 38). Szó sincs arról, hogy szándékosan megtévesztelek és öröm helyett mégis könnyekről szóljak. Amúgy mégis, de nem akárhányról, hanem éppen Jézus szomorúságáról van szó, aki a Gecsemáné kertben nem magányosan várja a bekövetkezendőket, hanem tanítványai társaságában nyíltan megvallja emberi gyengeségét, hogy ezzel is felülemelkedjen a bennünket is gyakran porba tipró **halálfélelmen**. Szívét elborítja ugyan a bánat és a szomorúság és egy pillanatra veszni is látja életét, de aztán megérkezik az **őrálló öröme**, amikor végre sikerül ráhagynia Isten akaratára az életét. Ennek köszönhetően maradt éber és imádkozott továbbra is, mintha már nem kellene várnia az elkerülhetetlenre.

Életünk során gyakran esünk gondolkodóba és nehezen találjuk a megoldást. Lehet, hogy tényleg komoly dolog fölött aggódunk, de többnyire apró bizonytalankodások miatt mélázunk el hosszasan és bánatosan. Azt mondják, hogy *mindenre található egy értelmesnek tűnő megoldás*, s így van ez a vallásos életünkben is. Az életbe toppanásra, azaz a születésre, vagy az életből távozásra, azaz a halálra, de a kettő közötti időszakra keresünk feleletet, amit egyértelműen akkor találunk meg, ha odafigyelünk Jézus tanítására. A legtalálóbban Jézus életében, beszédében, tanításában, halálában fedezhetjük fel életünk nagy igazságait. Akár örömünk, akár bánatunk van, akár szegények, vagy gazdagok vagyunk, akár élünk, vagy meghalunk, olyan változatossággal más téren nem találunk eligazítást, mint éppen az Újszövetségben. Amennyiben Jézus beszédére figyelünk, nyomban egyfajta nyugalmat tapasztalunk. De túl azon, benne van az állandó **értelem**, a másakra történő **odafigyelés**, melyből nemcsak a farizeust szaván fogó vitathatatlan rálátás, hanem az állandó bölcsesség kiáradása is tapasztalható annak az embernek az életében, aki **kitart, vigyáz az őrhelyén**.

Kedves Testvéreim, szeretett Atyámfiai! Most amint ígértem, a **próbáló őrálló** kerül a középpontba. Mindenekelőtt szükséges, hogy tisztázzunk itt

is egy lényeges kérdést. Vajon bárki csak úgy előállhat és kutakodóvá válhat egy másik ember, vagy közösség életvitelében? Itt jön a változás az őrálló személyét illetően, hiszen első sorban **Isten beleegyezése** szükséges ahhoz, hogy megtörténhessen mindaz, ami Jeremiás prófétával Isten akarata szerint előfordult. Isten rendelte ugyanis őt őrállóként arra, hogy megvizsgálja népe útját.

Nem szükséges nyakatekert magyarázatokba bocsátkoznom annak érdekében, hogy világossá váljon mindenki előtt a **próbáló** szerepköre. Ezt akkor látjuk igazán, ha ismerjük a korabeli tanács megfelelő összefüggéseit. S amennyiben még tudjuk, hogy Isten arra kérte Jeremiás prófétát, hogy állítson fel egy mérleget, melynek serpenyőjébe tegye bele a nép istenes életét. Így közelebb kerülünk önmagunkhoz is. De, ha elmondom, hogy a megpróbálásra történő felszólítás arra szolgált, hogy mérje fel a próféta a népe körében tett **munkásságának eredményeit**, akkor ebben az esetben már itthon vagyunk. Próbálóvá tett minket Isten, s nyomban a már említett két tényező válik meghatározóvá. Átfogalmazhatom a verset, s így magunkra értelmezhetjük, magunkra szabhatjuk, mint egy ruhát. Állítsunk fel egy mérleget ott, ahol élünk. Gondoljunk kicsi, majd nagyobb **családunkra**. Először arra figyeljünk, melyet a lehető legjobban ismerünk, s ez nem más, mint saját családunk. Állítsuk fel itt is a mérleget. Milyen ez a család? Megfelel-e elvárásainknak, vagy elfecséreltnek minősül az érte hozott áldozat? De nemcsak arról van szó, hogy mennyire teljesíti családunk saját akaratunkat, hanem ez megfelel-e egy másik család, vagy egy teljesen idegen család elvárásainak?

Félek, hogy a mérleg elkészítését követően kellemtelen irányba billen el. De, ha mégis megtörténne, akkor még mindig van lehetőség, hogy észrevegyük az ellenkezőjét, hiszen előfordulhatott, hogy **rosszul ítéltük meg** saját, legjobban ismert környezetünket. Itt áll elő a **próbáló** szerepe. Nem gondolatainkban kell eldöntenünk, hogy hozott-e eredményt a gyermeknevelő tevékenységünk, vagy bármilyen áldozat, hanem meg kell kérdeznünk a feleségünket, a feleségnek a férjet, vagy éppen a gyermekeket, hogy ők miként látják az elmúlt esztendő tevékenységét. Ha lehangoló válaszok érkeznek ebben az esetben is, akkor csakugyan baj van a házunk táján.

Sajnos **kevés erkölcsi alapja** van a kudarcot vallottnak, hogy kutasson a nagyobb család, - mondjuk az egyházközség, vagy éppen bárki lelki életében.

De feltételezzük, hogy pozitív válaszokat kapunk, melyek ne töltsenek el önbizalommal, de mégis csak vegyük észre, hogy látszik itt-ott hozzáállásunk eredménye. Ebben az esetben **váljunk próbálóká**. Ne abban az értelemben, hogy nehézségeket rakunk társaink nyakába, ne azzal, hogy megpróbáltatások elé állítjuk őket, hanem saját magunkra figyeljünk, de velük kapcsolatosan. Mit tettünk mi azért – a közösségen belül –, hogy csend, rend, fegyelem, békesség, szeretet uralkodjon pl. a hívek között? Mit tettünk, ami szolgált a közösség javát. Legyen ez egy **jó szó**, vagy valamilyen **anyagi** támogatás? Van ennek a próbára tevésnek egy **árnyalati szépséghibája**. Egyáltalán nem elég a beszéd szintjén történő megpróbálás. Ez csak olyan, mint, amikor halljuk, hogy „Fogjuk meg és vigyétek”, vagy: „Mondtam, hogy legyünk egységben”, de a beszélő mindig a széthúzást gyakorolja.

Szeretett Atyámfiai, Testvéreim!

Azt mondta Isten Jeremiás prófétának, hogy **őrállóvá tettelek, hogy megismerd és megpróbáld az ő útjukat**. Ebben a részben is legalább két tényezőre kell figyelni. Az első mindenképpen az **őrálló szerepe**. Én tudom, hogy nem lehetünk mindenik atyánkfia **őrzője**, s ezt végezze az, aki erre vállalkozott, de akkor ebben az esetben maradjunk csak tagabb családunknál. Társunk rokonságánál, s akkor máris kiterjed azok köre, akikre nem akárhogy kell odafigyelni, hanem az őrálló gondoskodásával. Milyen őrei vagyunk pl. mi annak a hagyománynak, melyet őseinktől örököltünk? Vagy milyen **őrzői** vagyunk azoknak az emlékeknek, melyek évről-évre főhajtásra indítanak, valamelyik szobornál, vagy éppen Isten ege alatt? Milyen példát mutatunk gyermekeinknek, azoknak, akiktől majd elvárjuk öregségünk idején, hogy kimondják: *Soha el nem feledkezünk rólatok*. Látjuk-e őket, amint gyermekeikkel virágot tesznek az „*emlékezések sírhantjára*”? Választ kell adjunk ezekre a kérdésekre, de főként a következőre: *Jó kezekben vannak-e azok az értékek melyeket megőrzés végett ránk bízott a múlt?* Amennyiben igenlő választ adunk, akkor a gyülekezeteink nagy része ünnepet ül, amikor annak napja elérkezett.

A második fontos tanács, hogy megismerjük, majd megpróbáljuk azt **az utat**, melyen nekünk is járnunk kell. Itt az a kérdés, hogy **merre tartunk?** Vajon jó, hogy mi más úton járunk, mint a többiek? De ez csak az első része a problémának, hiszen

meg kell ismernünk, hogy melyik úton járnak a „mieink”, s aztán megpróbálnunk azt, vagyis, megállapítanunk, hogy az-e a helyes, vagy az, amelyiken mi magunkban kanyargunk körbe, karikába? Ha ez utóbbi az igazság, akkor ismételten bajban vagyunk. Vissza kell találnunk a többiek által választott és járt útra, de előbb **meg kell találnunk őket, vagy utolérnünk.** Ezt követően pedig megértetnünk velük, meggyőznünk őket, ha kell, hogy célszerűbb az általunk választott út, mert az – Jézus szerint – **az életre visz.**

A figyelmeztetés a **jövendőmondóra** is felhívja figyelmünket, akinek nem mindegy, hogy milyen **örökséget** hagy az utókorra. Ezt a következőképpen érzékelteti Ezékiel próféta: „Embernek fia! /.../ Egyetlen egy volt Ábrahám, mikor örökségül kapta a földet, mi pedig sokan vagyunk, nekünk a föld örökségül adatott.” (Ez 33, 24.). Azt mondjuk, tehát, hogy nekünk nagyon fontos, hogy megkaptuk Istentől örökségképpen a földet. Ezt hisszük és valljuk, hogy így van. Az is érdekel, hogy miként jelenik meg ez a gondolkodás az általános vélekedésben. Platón pl. Így nyilatkozik: „Gyermekeinknek örökségül tisztességérzetet, s ne aranyat hagyjunk.”. Talán ennél bővebb megvilágításban ezt mondhatom: „Nem sok ember bánta meg a halálos ágyán, hogy túl kevés autót vett, vagy túl kicsi családi házat épített. Azt viszont sokkal többen megbánták, hogy szeretteikkel nem töltöttek elég időt, nem becsülték meg őket eléggé/.../” (Marie Clarence)

Isten **figyelmet**, vagyis **látást** és **hallást** követel. Nem másra, hanem kizárólagosan arra, ami házával, annak rendtartásával kapcsolatos. Az üzenet nemcsak Ezékiel prófétának szól, hanem mindenkinek, akinek élete összekapcsolódik a templommal. Három fontos tényező sorakozik itt. Az első a **rendtartás.** Mit mond ezzel kapcsolatosan a híres írónk? „Az emberi dolgokat nem lehet idő előtt befejezni, de befejezetlenül hagyni sem lehet... Az emberek között van valamilyen rend és rendtartás, mely elől nem lehet megszökni... sokkal nehezebb egy érzésből, melyet nem intéztünk el, idő előtt elmenekülni, mint az ólomkamrából, éjjel, kötélhágcsón!” (Márai Sándor)

A következő követelmény a **törvény.** „Ne menj a romok közé! Ne töprengj azon, hogy alakíthattad volna-e másképp a múltadat. Legfőbb lelki erőd csak a megtörténtek vállalása lehet. Fogadd el, hogy ami történt veled, amit cselekedtél, az a törvényed. Ezért űzz messze magadtól minden megbánást, büntuda-

tot, lelkiismeret-furdalást, minden olyan belső történet, szégyent, ami megaláz.” (Popper Péter). Ehhez már csak annyit teszek hozzá, hogy nyugodt csakis az lehet közöttünk, aki a múltban is betartotta a törvényt. Így ennek köszönhetően csakugyan nincs semmi oka az aggodalomra.

A figyelmesség utolsó gondolata a **templom bejárata és kijárata** körül mozog. Úgy érzem, hogy jónak minősíthető a templomunk, hiszen ugyanaz a be- és kijárata. Ahogy Erdélyben mondani szoktuk: a templom nem átjáró ház. Aki ráveszi magát, hogy templomba jön, az részt is vesz az istentiszteleten, szertartáson. Sőt jól is érzi magát, mert azért jött templomba, hogy rendbe rakja a lelkét. Van, aki lelki szükségletként éli meg a templomba járást, más rendezni kívánja Istennel „zűrös” ügyeit.

Végül van még egy gondolatom, melyet az öszszegzés helyett tartogattam. Nagyon rég, mint mondanunk szokás: egészen fiatal koromban olvastam az Ószövetségben, s mostani készülésemkor egyszerűen csak eszembe jutott egy kis próféta, Abdiás egyik igen jellemző, de ugyanakkor kemény megjegyzése: „Hiába emelkedsz fel, mint a sas, hiába rakod fészkedet a csillagok közé, bizony onnan is letaszítalak - mondja az Úr”. (1,4.)

Megnyugtatlak **Testvéreim**, hogy nem állt szándékomban megfélemlíteni titeket ószövetségi fenyegetésekkel. Az azonban igaz, bármit mondunk is az igazságszolgáltatással kapcsolatosan, hogy lehetnek nekünk egyéni elképzeléseink, mondhatjuk tévelygőnek az egész világot, kergethetünk rózsaszín álmokat, dicsérhetjük magunkat fűnek-fának, építhetjük, csinosíthatjuk belátásunk, egyéni ügyeskedésünk szerint a fészkünket, s végül „járhatunk a levegőben”, mert csak Isten áldásával érhetünk el bármit az életben és az ő segítségével lehetünk elégedettek azon a helyen, ahová állított. Ha tehetségünk szerint szóltuk és cselekedtük Isten akaratát, akkor majd egyenesen állhatunk meg Isten szent színe előtt, mint az Ő őrállója.

Végül nem mulaszthatom el, hogy ország-világ előtt megköszönjem Istennek, Unitárius Egyháznak, népemnek, hogy ifjúságomtól fogva hűséggel és kitartással szolgálhattam. 1984. december 1-én álltam szolgálatba és szinte napra pontosan vállalta felelősségem a kántor és időnként a mindenes szerepét. Azért említem őt is, mert az bizonyos, hogy nála nélkül nem jutottam volna eddig. Bözödkörispatakon, Erdélyben kezdtem meg a szolgálatot, majd 1985. október elsején az Aranyos-men-

tén, Bágyonban folytattam. Onnan 1999. február elsejével Nagyváradra nyertünk meghívást, ahonnan pedig 2008. február elsejével foglaltam el a debreceni lelkeszi állást. Hálas vagyok a gyülekezetek felkínált kenyeréért, mely bizony volt ugyan fekete és időnként keletlen is, de mindig hálával és reménységgel fogyasztottuk azt. Köszönöm családom nevében is, hogy ugyan nem ritkán keserűvé vált a bántások miatt az ő életük is és a legfinomabb falat a szánkban, mégis Isten és a hozzánk kedves embertársaink mindig elegendő támaszt nyújtot-

tak ahhoz, hogy maradjak az őrhelyemen, **vigyázzak és imádkozzam az arról elfeledkezőkért.** Remélem, hogy az én esetemben is az őrálló öröme köszön majd vissza Isten üzenetében, amikor ismételten szól hozzám: „Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe.” (Mt. 25,21) Ilyen körülmények között mindig van és lehet újrakezdés! Ámen.

Debrecen, 2025.10.19.-én.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

„Ahol az Úr Lelke.”

(Szemléltető eszközök az úrasztalán: Biblia, gyertya, nemzetiszínű szalag, piros és fehér színű virágok.)

Kedves Testvéreim!

A mai napon szeretném, ha két nagy ünnepünkre emlékeznénk: október 23-ra és október 31-re. Ahogy látjátok az asztalon néhány különös jelkép is látható: egy kinyitott Biblia, egy égő gyertya, egy nemzetiszínű szalag és piros-fehér-zöld virágok.

Mindegyik több mint dísz: mindegyik egy-egy történetet, üzenetet hordoz, és összekapcsol bennünket ezeknek az októberi napoknak a lelkeségével.

A **Biblia** a reformáció ünnepéhez, október 31-hez kapcsolódik. A kinyitott Szentírás jelképezi azt a hitbeli szabadságot, amelyet a reformátorok hirdettek: hogy Isten üzenete minden emberhez szól.

A **gyertya** október 23-nak jelképe: a forradalom fényéé, amely a sötétség idején is világított. A bátorság és remény lángja ez, amelyet az Úr lelke gyújtott fel az emberek szívében.

A **nemzetiszínű szalag** a hűséget és az összetartozást idézi.

A **piros-fehér-zöld virágok** egyszerre kötnek össze múltat és jelent: piros a bátorság, a fehér a hit tisztasága, a zöld a remény és az új élet jele.

Ezek együtt mutatják meg, mit jelent Pál apostol szava: „Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.” Mert ahol Lélek van, ott fény gyúl, ott élet fakad, ott az ember nem fél szeretni, nem fél hinni, és nem fél kimondani az igazat.

Kedves Testvéreim! Engedjétek meg nekem, hogy megosszak veletek egy személyes emléket. Hét évvel ezelőtt történt, egy különös megtiszteltetés ért, hiszen megismerhettem azt az asszonyt, akit a világ a „piros kabátos lányként” ismert meg, akit megannyi fénykép örökített meg. Ő ott volt a forradalom idején, 1956-ban, amikor az ország szíve egyszerre dobbant a szabadságért. A budapesti otthonában ültem egy asztalnál vele egy délután. A falakon a régi fényképek, az asztalon virág és közben halk, szelíd hangon mesélt, Koszmovszky Edina. Elmondta, hogyan élte meg azokat a napokat, amikor a városban szóltak a harangok, amikor a fiatalok és idősek együtt mertek kiállni, amikor a félelem és a remény egyszerre égett a szívükben. Azt mondta, „Nem tudtuk, hogy hősök vagyunk. Csak azt éreztük, hogy valami igazat kell tennünk.” Ez a mondat azóta is bennem él, mert a Lélek szabadsága pontosan ez: amikor nem a hatalom, nem az érdek, hanem az igazság vezeti az embert. A piros kabát nem csak egy ruhadarab volt – jelkép lett: a bátorság és az emberi méltóság színe, a piros virág üzenete az asztalon. Ez a Lélek fénye, amely a sötétben is világít.

1956-ban a magyar nép a szabadságért kelt fel. A gyertya lángja ma ezt idézi: a hitet, hogy az igazságért érdemes kiállni. Az emberek abban az idő-

ben, nem a hatalmat, hanem az emberi méltóságot keresték. A Lélek szabadsága munkált bennünk – az a belső erő, amely a félelem fölé emeli az embert. Ez a gyertya tehát a forradalom fénye: az emberi szívben fellobbanó isteni szikra.

Amikor ma Koszmovszky Edina a „piros kabátos lányra” emlékezünk, ne csak a történelem lapja-in lássuk őt, hanem példát is. Ő nem volt híres ember, nem volt politikus, nem volt hadvezér. Egy fiatal lány volt, aki csak mert hinni az igazságban, és kimerte mondani, amit mások is éreztek. Nem hatalmas tetteket vitt véghez – csak kiállt, olvasott, bátorított (legalábbis elmondása szerint, de ennyi év távlatából egyszerű emberként belegondolva, bizony fejet hajtunk előtte) De ez a kis bátorság akkora fényt adott, hogy ma is világít.

És talán épp ez a legfontosabb üzenet számunkra ma: hogy nekünk is lehet egy „piros kabátunk” – egy jel, amivel a Lélek szabadságát képviseljük a mindennapokban. Nem feltétlenül a szín, hanem a hozzáállás: a bátorság, a szeretet és az igazság melletti kiállás.

Lehetünk „piros kabátos lányok” vagy „piros kabátos férfiak” a családjukban, amikor békét viszünk egy nézeteltérésbe, amikor vigasz leszünk és meghallgatjuk a családot, odafordulunk feléjük; a munkahelyen, amikor nem hallgatunk az igazságtalanság láttán; a gyülekezetben, amikor segítő szándékkal fordulunk egymáshoz; a közéletben, amikor a tisztaságot és emberséget képviseljük a zajos viták között.

A Lélek szabadsága nemcsak nagy történelmi pillanatokban nyilvánul meg, hanem a legkisebb gesztusokban is egy jó szóban, egy kézszorításban, egy imában, egy apró bátorításban.

Mert ahol az Úr Lelke, ott a szabadság. És ahol szabadság van, ott mindig lesz valaki, aki mer piros kabátot viselni – a fény, a hit és az emberség színét.

Kedves Testvéreim!

Amikor ma, a gyertya fényében emlékezünk október 23-ra, ne feledjük, hogy ez a fény nemcsak az utcákon világított, hanem az emberi szívekben is.

Október 23-án az emberek a külső láncoktól akartak megszabadulni, október 31. pedig a hit láncaitól szabadít fel minket. Az egyik az igazságért kiállt, a másik az igazságot hirdette. Mindkettő a szabadság ünnepe – csak más síkon: az egyik a nemzetet, a másik a lelket szabadította fel.

A Biblia az asztalon a reformáció ünnepére em-

lékeztet bennünket. A reformáció napja a lelkiismeret szabadságának, a hit megújulásának napja. Luther Márton, Kálvin János, Dávid Ferenc és a többi reformátor azt tanították: Isten szava nem a templom falai között reked meg, hanem a szívekben szól. A fehér virág a hit tisztaságát jelképezi – a szabad gondolatot, az igazság szeretetét, a bátorságot, hogy kimondjuk: „Hiszek Istenben, aki Lelke által szabaddá tesz.” Dávid Ferenc, unitárius egyházalapító püspökünk így fogalmazott: „Az igaz hit szeretet által munkálkodik.” A reformáció arra tanít, hogy a Lélek szabadságát minden nap meg kell élnünk – nemcsak az egyházban, hanem otthon, a munkánkban, a közéletben, egymás között.

A két ünnep közös üzenete – A Lélek szabadsága ma.

Október 23 és október 31. két külön ünnep, de ugyanarra a forrásra mutatnak. Az egyik a külső szabadságot hirdeti – a bátorságot, amely kiáll az igazságért. A másik a belső szabadságot – a hitet, amely Isten lelkére hallgat. A kettő csak együtt teljes: a nép szabadsága a Lélek szabadságából nő ki. A piros-fehér-zöld virágok ezért nemcsak nemzeti, hanem lelki jelképek is. A **piros** a cselekvő hit bátorsága, a **fehér** az igaz hit tisztasága, a **zöld** a remény, mindig lehet újat kezdeni. És a nemzetiszínű szalag mindezeket összefogja – ahogy a Lélek is összefogja az embereket, a nemzetet, az egyházat, a múltat és a jövőt.

Az unitárius reformáció különösen is a **lelkiismeret szabadságát** helyezte középpontba. Dávid Ferenc hirdette, hogy a hit nem kényszeríthető, mert a hit „ajándék Istentől, amelyet mindenki maga élhet meg”. Ő volt az, aki bátran kimondta: „Az igaz hit szeretet által munkálkodik.” Ezzel megmutatta, hogy a kereszténység legmélyebb értelme nem a dogma, hanem a cselekvő szeretet, amely az Istenben való bizalomból fakad.

Kedves Testvérek, ahogy most elcsendesedünk, vigyük magunkkal mindazt, amit e két ünnep üzenete szívünkbe írt. A forradalom megtanította, hogy a szabadságért néha ki kell állni, hangot kell adni az igazságnak. A reformáció pedig arra emlékeztet, hogy a legmélyebb változás mindig belülről indul – a hitből, a Lélekből, az Istenre figyelő ember szívéből.

Áldja meg Isten szívünkben a szabadság lángját, hogy az soha ki ne aludjon – sem a hitben, sem a nemzetben, sem az emberi lélekben. Ámen.

Bakó-Nagy Zsuzsanna ■ LELKÉSZ

Jézus

– karácsony ünnep szombati beszéd –

„Mert példát adtam néktek, hogy amiképpen én cselekedtem veletek, ti is aképpen cselekedjetek.”
Jn 13, 15

Karácsony ünnepszombatja van. A mai nap folyamán eljön az angyal és beteszi a fa alá szerény, vagy gazdag ajándékát. Ismét rá kell mutassak arra, hogy mi, vallásos emberek többszörösen ajándékozottak vagyunk, hiszen nemcsak családi fészünk feldíszített fája alá állhatunk, hanem egyházközségünk, nagyobb családunk karácsonyfája is díszleg. A kérdés az, hogy apró, gyermekeinknek szánt ajándékaink mellé milyen hitéleti ajándékokat teszünk le ma? Ez áldott ünnepen, Jézus születése milyen ajándékokkal lep meg bennünket?

Arra gondoltam, hogy Jézus példájának követése köré font meglátásaim lesznek részemről azok az ajándékok, melyekkel ünnep szombatján kész vagyok egy prédikáció erejéig megajándékozni titeket. Tudom rólatok, hogy bizonyára kedvesen fogadjátok e lelki ajándékot, hiszen azért vagytok itt, hogy ti is lelketeket tegyétek a fa alá, mindannyiunk megajándékozása érdekében.

Mai gondolataim, tehát Jézus példaadása körül forognak. Célom az, hogy megláttassam veletek, éppen a jézusi példamutatáson át, hogy mindennapi életünkben micsoda nagy ajándék, ha van valaki, akiről példát vehetünk, s aztán szép lassan mi is ilyen példamutatóvá válunk.

Félreérthetetlenek Jézus szavai: Úgy kell cselekednetek – mondta tanítványainak, - ahogy engem láttatok cselekvés közben. De nemcsak ez, hanem cselekvése példaértékű volt és maradt, amit nem csak követni érdemes, hanem szükséges is. Ezek után az a kérdés, hogy melyek azok az újszövetségi példamutató értékű figyelmeztetések, melyekre érdemes odafigyelnünk, s melyek birtokában drága ajándékként állhatunk be mai, 2025. évi karácsonyunk, és a mindenkori, ezután következő karácsonyaink fája alá?

Feladatom sokkal nehezebb, mint azt gondoljátok. Jézus példamutató élete olyan szerteágazó és

olyan sok területre kitekintő, hogy nehéz kiválogatnom közülük a fontosabbakat, illetve köztük felállítanom egy sorrendet. Ezzel a nehézséggel szembenéztem, s igyekeztem Jézus példamutató tanításaiból kiragadni azokat, melyek mindenkori ajándékoknak számítanak a karácsonyok árnyékában, a karácsonyfa alatt, az otthon meleg ölén, vagy gyülekezeti életünkben.

Az a meglátásom, hogy Jézus példamutatásának első, fontos kitétele az lehet, hogy *igyekezzünk időben megbecsülni a mulandó jót*. Ezt szépen érzékelteti az a kijelentés, hogy *a rókáknak barlangjuk, a madaraknak fészük van, viszont az ember fiának, Jézusnak nincs ahová a fejét lehajtsa* (Mt 8, 20.).

A példaértékű karácsonyi ajándék e figyelmeztetésben található. Lássuk: mondja azt valaki közülünk, hogy nem elsőrendű ajándék a karácsonyi ünnepen, hogy legyen mindenkinek egy hajlék a feje fölött. Nem kellene-e hálások legyünk Istennek azért, hogy csakugyan van egy hajlék fejük fölött? Nagy ajándék tehát, ha valaki meg tudja becsülni kapott, vagy szerzett hajlékát, ahová szerényen meghúzza magát, vagy gazdagon arról gondolkodik, hogy milyen sok embernek lenne még helye ebben a házban.

Jézus példamutatásának következő figyelmeztetése arra mutat, hogy *legyünk egyek!* Szeretett Testvéreim! Gyakran hallunk olyan kijelentéseket, hogy karácsony, a legnagyobb keresztény ünnepünk is csak három napos. Ennyit tart ezek szerint a szeretet. Pünkösdkor az egységről szoktunk beszélni. Szintén három napig tart az is. Pedig Jézus példaadása nyomán másként értelmeződik az egység gondolata. Ő azt akarja, hogy mi, késői tanítványok egyek legyünk és maradjunk (Jn 17, 21.). Az kell legyen a célunk, hogy nap, mint nap egyek legyünk gondolkodásban és cselekvésben. Úgy, ahogy bennünk van lélekben Isten, úgy bennünk van édesanyánk és édesapánk lelke is. Így lehetünk benne mi is egymás lelkében. Békességet és nyugalmat árasztva magunk körül. Ez az egység egy másik karácsonyi ajándék a fa alatt.

Engedjük, hogy *mások keressék dicsőségünket*. Más szóval, legyünk szerények! Én nem keresem az én dicsőségemet (Jn 8, 50.), mert, ha én dicsőíteném saját magamat, e dicsőítem semmit sem érne (Jn 8, 54) – mondta Jézus. Nemcsak az ajándékozás időszaka lépett életünkbe, hanem a számadás ideje is. A magunkkal szemben tett szemrehányások eltörpülnek az öndicséret mellett. Gyakran hallunk olyan megjegyzéseket, melyekben az „*öndicséret gyalázat*” közmondás feledésbe merült. A mesélő hangsúlyozza, hogy egész évben, kezében hordozta, sok gonddal és törődéssel ápolta családját, de a tagok nem igen akarnak örvideni a drága ajándékoknak. Könnyes szemük villan a karácsonyfa díszes gyertyafényében, s bizony a hívek örömszerző gyülekezetének lelkületében is. Ezek a befele és kifelé könnyező emberek nem hallani, hanem érezni akarják, hogy mennyire szeretik őket. E szeretet érzéseivel és éreztetésével álljunk be karácsonyfánk ajándékai közé!

Maradjunk engedelmesek. Jézus Názáretbe ment szüleivel, ahol engedelmes gyermek volt. Édesanyja szívében őrizgette gyermekének engedelmes viselkedését (Lk 2, 52.). Nehogy azt gondoljuk, hogy másként érzett volna irántunk a mi édesanyánk. Nem azért intett időközönként iránta való engedelmességre, hogy neki ebben kedve teljen. Hanem azért, hogy belénk ívódjon a mindenkivel szembeni engedelmes magatartás. Ők, az édesanyák helyesen látják ezt az életet. Ők tudták a legjobban megéreztetni velünk, hogy egy folyamatos engedelmeség az élet. Másként nem lehet élni. Valakinek mindig engedelmeskednie kell otthon, a munkahelyen, a nagycsaládban. A példa értékű karácsonyi ajándék, tehát az engedelmeség. Ezzel álljunk be életünk karácsonyfája alá.

Érdeklődjünk mások sorsa felől. Jézus nem rejtette el férfikönnyeit. Meg tudta mutatni sajnálkozásának könnyeit akár Lázár koporsója mellett (Jn 11, 36.) akár pedig képes volt arra is, hogy sírjon Jeruzsálem felett (Lk 19, 41.). Az egyik rádióban beolvastak egy szomorú történetet, melyben az édesapa kétségbeesetten mesélte el, hogy másfél

éve elveszítette nagyon szeretett, fiatal feleségét, s az óta képtelen vigasztalást nyerni, sőt egyre növekvő gyermekének sem tudja megmondani az igazat. Karácsony nagyhetében – tudjátok meg kedves Testvéreim – nagyon sokan voltak, akik együtt éreztek e férfivel és elkönnyezték magukat.

Vagyunk jó néhányan, akik felnőtt férfiként sem szégyelljük elsírni magunkat egy faluért, egy városért, melyhez hozzá tarozunk. Végeredményben sosem magát a helységet, hanem azokat siratjuk, akik otthon maradnak a régi tűzhely mellett, vagy a temetőben. Példás a mindenkori együttérzés, de főleg most, amikor nagy együttérzéssel beállunk az ajándékozás fája alá.

Végül, de nem utolsó sorban a *jótekonyság* példáját mutatta nekünk Jézus. Az Újszövetség lapjain gyakran olvashatjuk, hogy Jézus mindenütt hirdette az evangéliumot, a betegeket gyógyította, a szegényeket bátorította, a kesergőket vigasztalta, a foglyoknak szabadulást hirdetett. Bárhol járt, mindenütt csak jót tett. Ebből a felsorolásból mindenkinek jut valami. A kérdés csak az, hogy ezek közül van-e legalább egy, amit eddigi életünkben teljesítettünk, vagy: hagytuk, hogy azok hirdessék az evangéliumot, akik értenek hozzá. Nem gyógyítottunk meg senkit, mert nem vagyunk orvosok. Nem bátorítottuk a szegényt, mert mi is olyan szegények vagyunk, mint a templom egere. Nem is vigasztaltunk senkit, mert örökös volt a bánatunk. Szabadulást nem adhattunk senkinek, mert nem vagyunk ítélő bíró. Igaziból mi is foglyok vagyunk. Saját magunk foglyai.

Kedves Testvéreim! Nem marad más hátra, mint hogy csakugyan beálljunk a karácsonyfa alá. Vegyük észre, hogy valaki úgy fogad el minket, amilyenek vagyunk. Ő Isten. Mindenki más - Jézus, szülők, gyermekünk, rokonunk, barátunk, ismerősünk – elvárja tőlünk hogy példamutatóan szeressünk, de ne csak három napig, mint a mesében, hanem életünk végéig. Azt akarják ők, hogy egy ilyen példamutató ajándék legyünk a karácsonyfájuk alatt. Úgy legyen.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

Megemlékezés ifj. Gothárd Zsigmond születésének 125. évfordulója alkalmából

2025. október 12-én az Istentisztelet keretében emlékeztünk meg templomunk tervezőjéről, humoródmási ifj. Gothárd Zsigmond építésről, születésének 125. évfordulója alkalmából.

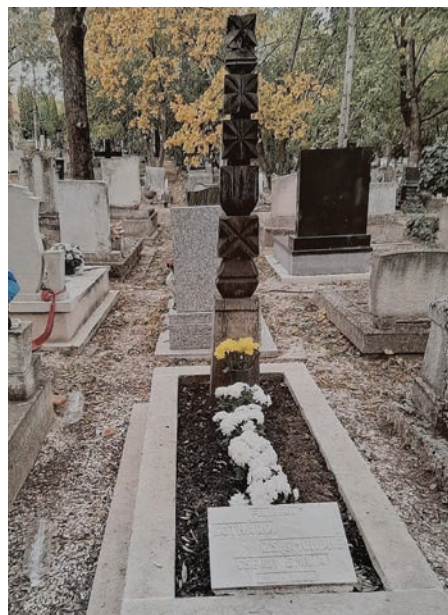
ifj. Gothárd Zsigmond 1900. október 9-én született és 1982. január 10-én hunyt el.

Lányai emlékeztek meg a templomunkban: Zsuzsanna, Éva és Erzsébet.

Gothárd Erzsébet részletes életrajzot állított össze a családról, melyet az alábbiakban közlünk.

2023-ban emlékeztünk meg a Misszióház épületének megvásárlásáról, amely alkalommal plakátsozortat készítettünk az elmúlt 100 év történetéről. A pillanatképek itt érhetők el: <https://unitariuskul-tura.hu/mediatar/virtualis-kiallitas-pillanatkpek-a-missziohaz-elmult-szaz-everol/>

Örök nyugalomra a Farkasréti temetőben helyezték el.

Gothárd Zsigmond építészmérnök

1900. október 9-én született és élt 1982. január 10-ig

Édesapám Gothárd Zsigmond építésről szeretnék megemlékezni. Felvázolva ősi családi hátterét, felmenőit, leszármazottjait, építészeti, művészeti (festés, írás) munkásságát kedvenc spottevénységeit.

A családja régi erdélyi család, a nemességet (primipilusi rangot, azaz lófő) II. Rákóczi György erdélyi fejedelemtől kapták, Édesapám édesapja **dr. Gothárd Zsigmond** nagy szerepet játszott az unitáriusok életében, az első világháború után sok erdélyi jött Magyarországra és mint az unitárius egyháznak 10 évig gondnoka, majd később tiszteletbeli gondnoka megszervezte az amerikai unitárius egyház által megvásárolt Hőgyes Endre utcai, volt Rákos utcai misszió ház működését, ahol az erdélyiek menedéket és segítséget találtak ha tanulni akartak.

A nagy pályát befutott **dr. Gothárd Zsigmond** Sztánán született 1867-ben.

A kolozsvári Unitárius Líceumban tanult kitűnő eredménnyel. Majd a Ferenc József Tudomány Egyetemen tanult jogot, majd a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetemen szerzett diplomát.

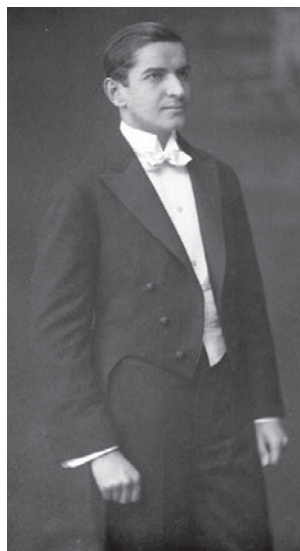
1916-ban a vallás és közoktatásügyi minisztériumban miniszteri tanácsos, majd helyettes államtitkár lesz. Megkapja a II. osztályú polgári hadi érdemkeresztet.

Dr. Gothárd Zsigmond jogász körökben forogva megismerkedett zilahi és székcsői **dr. Herczegh Mihállyal**, aki a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem rektora és kétszer dékánja is volt. 6-7 jogi könyv szerzője, udvari tanácsos, és a Szőlészeti és Borászati Egyesület alelnöke volt. **Herczegh Gabriella. Helena, Julia** lányát feleségül kérte és 1898 – ban össze is házasodtak.

Fia, ifjú Gothárd Zsigmond, édesapám már Budapesten született 1900. október 9-én.

Érdeklődése korán, már 12 éves korában, jogász apja nem kis megrökönyödésére építészmérnöki pályára felé irányult. Első 3 évet magántanuló volt. Negyediktől járt elemi iskolába, majd a jó hírű Trefort utcai Gimnáziumba került. Jól tanult, végig csak jeles jegyei voltak.

Ifj. Gothárd Zsigmond Királyi József Műegyetem hallgatója 1918-22-ig. A rajz tanszéken állítólag sokáig ki voltak állítva a szabadkézi rajzai. Itt

korrepetitor is volt egyesek szerint. 1921-ben cikket írt a Megfagyott Muzsikusz című folyóiratba.

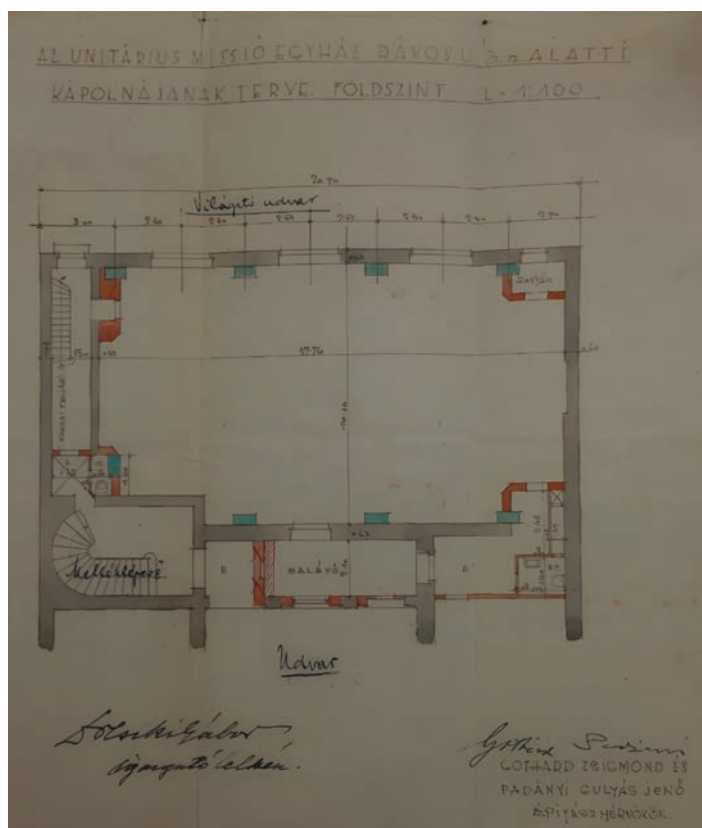
1921-ben két hónapot Svájcban tanult, Zürichben. A Műegyetem elvégzése után a Fleisch Róbert majd Wälder Gyula építész irodájában helyezkedett el, később építészeti kivitelezőknél Szűcs Jenő és Technika Építő RT-nél dolgozott. Ekkortájt szintén cikkei jelennek meg a Tér és Forma folyóiratban.

1928-29. évben tervezett és elkészült Unitárius Missziós kápolnáról, melyet Padányi Gulyás Jenővel jegyeznek, akivel közös cége is volt.

Egy ideig náluk dolgozott a fiatal Major Máté is. A következő közös művük az Angyalföldi Frangepán utcai Református Templom, melyet pályázaton nyertek el. 1927-29-ben terveztek, majd 30-ban felépült, de a világgazdasági válság miatt csak 1933-ban befejezett templombelső, csak úgy, mint a korábbi Hőgyes Endre utcai unitárius templom belsőjét is Gothárd Zsigmond tervezte.

Angyalföldi Református egyházi épületek, társtervező – Padányi Gulyás Jenő: Templom és egyházlak tervezése 1927-33, Jellemzői: az egyszerűség túl, a nagyvonalú vasbeton íves tartószerkezet és kör alaprajzi jelentőség teljes henger alakú torony, a buzogányban végződő ívelt templomsüveg. Az 56-os sérülés után a felújítás során a süveget nem az eredeti arányaiban állították helyre, melyet a 2023-a külső belső felújítás – során korrigáltak.

Még egy templomot terveztek közösen Padányi Gulyás Jenővel, a Jung József által 1801, majd Ybl Miklós 1873 tervezése után Padányi Gulyás Jenővel

közösen 1948-ban átalakították az ortodox **Dunaparti Istenszülő Nagyboldogasszony – Székes-egyházat**. (Végül a 2019-es befejezést pedig 1 A.J. Van Beek, Van Beek János, Van Beck Albert, Jan Van Deck holland építészek tervezték.)

Majd a Kereskedelmi Minisztérium alá tartozó Államépítészeti Hivatalnál királyi segédmérnök lett. Innen lehelyezték az egri Államépítészeti Hivatalhoz, ahol az Egeri Püspöki Palota renoválásán, bővítésén dolgozott. Ez után nyelvtudása miatt (angol; német; francia; görög) **Törökországba** küldték ahol az **Ankarai Magyar Követségi Palota** építési munkálatait bonyolította, majd megtervezte az Ankarai Mezőgazdasági Kiállítás Magyar pavilonját (1931-32) - ben. Pestre visszatérve a Kereskedelmi Minisztériumba került, majd az Iparügyi Mi-

nisztériumban szolgált, mint főmérnök, majd műszaki tanácsos, végül osztálytanácsos.

Erdély visszacsatolása után 1942-ben Erdélyi felmérő körútra indult Kós Károllyal.

ifj. Gothárd Zsigmond: Községi középületek építése Erdélyben. Építészet II./2. 1942. (64.) Ebben a cikkben a visszacsatolt területeken található középületek erőszakos elrománosítása ellen emelte fel szavát, és hoz jó példákat a magyar népléleknek és építési hagyományoknak megfelelő vidéki középületekről, úgyis mint templom; kultúrház; egészségház, szálláshely-üdülő; lakással egybeépített posta ; - bolt; - iskola.

Szülei únszolására, hogy házasodjon meg végre, 1941- ben elvette felsőrajk ungjakabfa- pusztai Köves Izát, akitől 1 hónap múlva elvált, majd korábbi ismerősével újra összetalálkozva, most már alaposabban megismerve **Csejdy Emiliát** újra nősült, és született is 5 gyermekük. 3 lány és 2 fiú. Az egyik fiú Istvánka 3 hónapos korában, a másik Zsigmond nevű down kóros lévén 25 éves korában hunyt el. Maradt a 3 életerős lány: Zsuzsánna 1943-ban; Éva 1945-ben, Erzsébet 1952-ben születettek.

A 3 templom mellett számtalan nyaralót és magánházat tervezett elsősorban Budapest környékén, Heves megyében és az Alföldön elemi iskolákat, több mint 50 építészeti pályázaton vett részt 1. első; több második és harmadik díjat nyert (*Iparügyi minisztérium tervezése, Kálvin Tér rendezési terve, Pascal fürdő, Debreceni Református templom, OTI bér- s lakóházak; korszerű felvonulási épületek tervezése előregyártott elemekből, Pécsi kereskedelmi leány és fiú iskola tervezése.*

1943-44 Felsőgödön saját házat tervezte; (majd mikor az oroszok kifosztották a házat, olyan módon, hogy még a csöveket is kitepték a falból, kénytelen volt eladni.) A B listázás után, ami azt jelentette, hogy sehol sem alkalmazták és állás nélkül maradt 2 db kisgyermekkel, sikerült elhelyezkednie az Ipartervben, ahol 1946-52 dolgozott, majd az Építésügyi Minisztériumban 1956-68-ig. Végül 1970-78-ig a Típustervezési Intézetben helyezkedett el, ahol ágazati jogszabályok, és irányelvek kidolgozásában vett részt.

Szabad idejében időnként tájképeket festett, és írt néhány novellát is.

Apám teljes életet élt: a számára nagyon fontos építészet mellett egész életében sokat utazott. Művészet mindig is érdekelte: írt novellát, naplót és időnként festett is. A minisztériumban dolgozva minden nap 2 óra után elment evezni a Dunára a Hunnia Csónakázó Egyletbe.

Több vitorlása lévén sokat vitorlázott a Balatonon, idősebb korában már csak a TTI vitorlás szakosztályában. Télen sielt, az év többi hónapjában egy héten kétszer járt a Lukácsba, még nyolcvan évesen is. Barátaival gyakran járt a Budai hegyekbe kirándulni, sokat járt társaságba bridgezni, szerette a zenét, koncertekre és operába is sokat járt.

Örök nyugalomba feleségével együtt a Farkasréti temetőben helyezték.

Sírja a Farkasréti temető 37/a parcellájában található.

Budapest, 2025. október 9.

Gothárd Erzsébet ■ BELSŐÉPÍTÉSZ, DESIGNER

60 éve hunyt el dr. Csiki Gábor, a Misszióház atyja (1891.11.19. – 1965.12.15.)

Csiki Gábor püspöki helynök, a Misszióház alapító lelkésze, 1891-ben született Székelykeresztúron Csiki Dénes és Kovács Julianna gyermekeként. 1915-ben, teológiai tanulmányai befejezése után táborigazgatóként áll, majd a háború után 1923-ig Kolozsváron végzett lelképásztori szolgálatot. Ez időben hosszabb előadói körúton jár Angliában és az USA-ban, ahol jelentős propagandatevékenységet folytatott a ma-

gyar kisebbségek ügyében (1920–1922). A korabeli újságcikkek és vallomások tanúsága szerint, dr. Csiki Gábor Massachusettes (Boston), Michigan, Pennsylvania, Illinois (Chicago) és Vermont államban végzett

szolgálatot. Több mint két éves körútján a fiatal lelkeszt együttérzéssel és szeretettel fogadják, 1921. március 22-én pedig a Meadville-i egyetem (ma Chicago-i egyetem teológiai fakultása) díszdoktorává is avatja. Szolgálatá során jelentős kapcsolatokat alakít ki a Boston-i unitárius szervezetekkel, előadásokat tart egyetemeken és közösségekben. Jó barátságot ápol a Ford családdal, akiknek vendégszeretetét is élvezi. Útja során megfogalmazódik benne egy angol és amerikai mintára létrehozandó „Unitárius Misszióház” gondolata Budapesten, mely ötlet az amerikaiak részéről erős támogatásra lel.

A létesítést a Trianoni békediktátum után megsokszorozódott unitáriusok száma indokolta, hiszen számuk 23,4%-kal nőtt. Az 1920. évi népszámláláskor 6224-en, 1930-ban 6266-an voltak, az összlakosságnak így is csupán 0,1%-a. A főleg intellektuel származású menekülőket elsősorban a főváros és környéke szippantotta föl.

„A hivatalos statisztikák szerint 1918 utolsó két hónapjában 57 ezer ember menekült az ország bel-

ső területeire, 1919-ben számuk csaknem megduplázódott, és a békeszerződés aláírásának évében, 1920-ban tetőzött, 121 ezer fővel. Az 1920-ban felállított Országos Menekültügyi Hivatal szerint 1924-ig mintegy 350 ezer ember menekült át a trianoni Magyarországra, de egyes történészek 420-425 ezer menekültről írnak.”

Ilyen méretű menekültáradatot képtelen volt az anyaország és a főváros is ellátni, így vagonokba, vasúti kocsikba helyezték el a menekült családokat, illetve a Mária Valéria szükséglakótelep barakkjaiba, amely 54 téglabarakkból, 80 fabarakkból és az Ecseri útnál fekvő 16 nagyobb téglalapülettől állt. (ma: József Attila lakótelep).

Ifj. Csiki Gábor, a lelkész unokaöccse így emlékezett vissza Csiki Gábor Amerikából való hazatérésére:

„1923. telén, a nagybátyám megkért, hogy várjam Budapesten a vasútállomáson, és segítsen neki. Megérkezik a vonat és leszáll egy nagydarab ember, nagy téli kabátban, hogy alig ismertem rá. Két kis bőrönd volt nála. Csodálkoztam, hogy minek neki segítség. Miután hazaértünk derült ki, hogy a kabát bélésébe bele volt varrva az összes pénz, amit külföldön gyűjtött. Ezért látszott olyan nagy embernek. Ezért kellett a biztonsági kíséret.”

A Misszióháznak alkalmas ingatlant 1923-ban vásárolták meg az angol és amerikai unitárius szövetségek nevére 18.704,80 USD-ért Gutjah Frigyes-nétől. A ferencvárosi Rákos utca 3 (ma: Hőgyes Endre utca) szám alatti bérházat 1899-ben építette Gans Ármin építési vállalkozó. Helyén azelőtt az Alszeghy színész család földszintes kis háza (1885-1898) állt, amelyben a Molnár Ferenc, A Pál utcai fiúk című regényének főhőse, Nemeček Ernő „lakott”.

A Misszióház működését a Magyar Unitárius Egyház látta el, ugyanis minden jogosultságot átadott az Unitáriusok Nemzetközi Szövetsége, a korabeli jegyzőkönyvek tanúsága szerint. A megvásárlás után egy hosszú folyamat kezdődött, hiszen sok évig tartott, amíg az egyház a lakásokat birtokba tudta venni.

Bencze Márton lelkész így vallott erről az időszakról:

„Az épületet eredetileg azért vásárolták az angliai és amerikai unitárius egyházak, hogy azt egyházi célokra használják és abban, mint misszióház, helyet kapjanak az Erdélyből menekült hajléktalan magyarok.”

1925-ben megalakul a Misszióház Felügyelő Bizottsága, melynek vezető lelkésze dr. Csiki Gábor, dr. Molnár Jenő pedig a házgondnoki feladatokat látja el. A MUE az épület átalakításába és fejlesztésébe 1925-től kezdődően 24.297 USD értékű beruházást eszközölt. Elavult csővezetékeket cseréltek, tetőt javítottak, homlokzatot festettek. Az egyház minden lakásba mellékhelységet alakított ki, amely addig csak a folyosó végén volt és bevezetette a vizet.

A templom, akkori megnevezésén: „kápolna” kialakítása 1928-1929 között zajlott. A Méhes Emil és Méhes György mérnökök által irányított átépítés során az udvari hátsó traktus földszintjét és első emeletét összefoglalva a középső főfalat teljes 20 méteres hosszában kiváltották, mellyel egy 10 méter széles, 8 méter magas és 20 méter hosszú teret nyertek.

A tervezők: ifj. Gothárd Zsigmond unitárius építésmérnök és Padányi Gulyás Jenő voltak. A templomi fatáblákat Benczúr Gyula festőművész lánya, Ürmössyné Benczúr Elza (1874-1961) díszítette, az

orgona Rieger Ottó műhelyében készült. A templom és a gyülekezeti terem felavatása 1929. február 10-én volt megtartva, Dávid Ferenc halálának 350. évfordulóján.

Jelen vannak: Klebelsberg Kunó, Ripka Ferenc dr. főpolgármester, Hankó Elemér dr. miniszteri tanácsos.

Üdvözlőiratok érkeztek az ünnepség alkalmára Angliából, Amerikából, Ausztráliából, Indiából, Új-Zélandról és Dél-Afrikából.

Ekkorra már a házban működik a diákotthon (1928-tól), Pethő István hitoktatót pedig megbízzák a lelkési feladatok ellátására Csiki Gábor missziói lelkész távolléte esetén. Erre nagy szükség volt, hiszen jegyzőkönyvek tanúsága szerint a belföldi missziós lelkészi teendők mellett Csiki Gábor még kétszer utazik az Egyesült Államokba a 20-as években, illetve képviseli a Magyar Unitárius Egyházat a hollandiai világtalálkozón is. 1930-ra beindul az egyház-társadalmi szervezetek erőteljes tevékenysége a házban, itt tevékenykedik a Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre, Dávid Ferenc Egylet, János Zsigmond unitárius cserkészcsapat, Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület, Unitárius Nőszövetség is. A karitatív, irodalmi és kulturális tevékenységek mellett, Angol Club működik, Ifjúsági dalárdát alapítanak, és ingyenes angol nyelvtanfolyam indul felnőtteknek. Az elismerés nem várat sokat magára, Csiki Gábor 1933-ban missziós munkájáért kormányfőtanácsos címet kap.

Az 1930-1940-ig terjedő időszakot nevezhetjük a Misszióház „aranykorának”, melyet derékba tör a második világháború. Bár a 30-as évek derekától

a nagy gazdasági világválság szűkítette az anyagi lehetőségeket, a házban pezseg az élet, a belmissziós tevékenység a nehézségek okán sokféleképpen megnyilvánul. 1932-1937 között az ifjúság számára 494 estén 12.252 adag ételt osztottak ki a „Vacsora akció a Misszió Házban” program keretében (forrás: Unitárius Évkönyv, 1937).

A második világháború idején a ház pincéje hivatalosan kijelölt hatósági óvóhely. Szent-Iványi Sándor közbenjárására a ház védettséget szerez: a Svájci nagykövetség angol, magyar és orosz nyelvű tábláit helyezik ki a ház falára.

Patakfalvi Sámuel, a Misszióház egykori lakója, később Csiki Gábor veje így mesélt erről az időszakról:

„A pincében felhasogatott vágott fák voltak, nagy rakás a pince közepébe kiöntve. Az öreg tiszteletes székel ember volt, tudta a telet át kell vészelní. Csináltunk egy falat a pincében, s a három nőt, menyasszonyt beraktuk a fa mögé, csináltunk egy rést, ahol a nők néhány hasábot ki tudtak húzni, hogy ki tudjanak jönni, de ott benn maradtak, s így menekültek meg az oroszoktól, mert amikor jöttek az oroszok mind tönkretették az asszonyokat.”

„Lementünk a pincébe, ott legalább 15 unitárius pap volt, megindultak a menekültek Erdélyből. Lehordtuk a kályhákat, csináltunk helyet nekik, amint rendeztük a pincét, falat ütöttünk ki, hogy legyen hely...”

1945. január 12.-én bombatalálat éri az épületet, a kár félmillió pengő összegű. Megsérül a 3. emelet 4. számú lakás, a templom és az orgona. A templomot 1948 májusáig helyreállítják, az orgonát augusztusra sikerül működőképessé tenni.

1952. október 29-én a teljes ingatlant államosították, azonban az unitárius egyház számára a használati jog 25%-os mértékben fennmaradt. 1956. október 31-én Csiki Gábor a reformáció ünnepe alkalmából beszédet mondott a Szabad Kossuth Rádióban, amely megnyilatkozását egyházon belül több helyen is helytelenítették. Egészségi állapotának romlására hivatkozva 1957-ben nyugdíjba vonult, ám haláláig továbbra is a ház második emeleti lakásában él.

Irodalmi munkásságának gerincét két önálló kötet alkotja. Első műve, a *Hiszek egy Istenben* 1926-ban jelent meg a kolozsvári Minerva kiadásában. Ezt követte 1939-ben a *Gondolatok a hit világából*, amely már érettebb teológiai szemléletét tükrözi. 1940-ben a budapesti Dávid Ferenc Egylet gondozásában látott napvilágot az *Orbán Balázs emlékezete* című kötet, amelynek Csiki Gábor társszerzője volt. Mindezekén túl számos publicisztikai írása maradt fenn, amelyek a korabeli unitárius sajtóorgánumban, valamint magánkéziratokban őrződtek meg.

Bár kétségkívül Csiki Gábor életét és hagyatékát mi, az utódló egyházköztség tagjai, elsősorban a Misszióház prizmáján keresztül értelmezzük és értékeljük, említést érdemelnek magánéletének legfontosabb sarokkövei is.

1923-ban veszi feleségül Klein Ilonát, házasságukból két lánygyermek születik: Klára Katalin 1924-ben, és Sára Gabriella 1930-ban. Ez a biztos családi háttér tette lehetővé, hogy missziós álma megvalósulhasson.

Csiki Gábor 1965. december 15-én hunyt el Budapesten. Végso nyughelye a Farkasréti temetőben található.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

„A test halála a halhatatlan lélek életében csak egy epizód csupán, a lélek a test halála után új létformát ölt. Hiszem az örök életet, mert hiszem, hogy az Isten szeretet.” **Dr. Csiki Gábor: „Gondolatok a hit világából”**

Orbán Emese ■ GONDNOK

100 éve hunyt el

Perczelné Kozma Flóra,

unitárius egyházunk kiemelkedő nőalakja, női apostola.

Perczelné Kozma Flóra 1864. június 22-én született Baracskán, és 1925. december 31-én hunyt el ugyancsak Baracskán, és a baracskai temetőben helyezték örök nyugalomra.

1893-ban csatlakozott családjával együtt az Unitárius Egyházhoz és lett aktív tagja az unitárius közösségnek.

1901-től a budapesti Dávid Ferenc Egylet alelnöke, 1902 és 1909 között a kéthavonta megjelenő Nők Világa folyóirat főmunkatársa és szerkesztője, számos újságcikk és felolvasás szerzője. Írásait - Felolvasások és Közlemények - két vaskos kötetben jelentette meg 1908-ban és 1915-ben. Ez utóbbi kiadvány bevétele az időközben kitört első világháborúban megvakult katonák megsegítésére ajánlotta föl. A háborús években kevesebbet írt és többet tevékenykedett kiszolgáltató embertársai védelmében.

Az első világháborút követően sem maradt tétlen. Alapító tagja volt az 1918-ban alakult és 2018-ban újjáalakult Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének (MANSZ). Női imakönyvet terjesztett „Szívemet hozzád emelem” címmel, melyet összeállítója, dr. Boros György püspök neki ajánlott. Tiszteletbeli tagja volt az Unitárius Irodalmi Társaságnak.

Trianont követően, 1922-ben megszervezte az első önálló Magyar Unitárius Nőszövetséget (MUNSZ), mely a két világháború között és annak lezárásáig, egészen 1944-ig működött. Kis Bibliát állított össze a kisiskolás gyerekek részére. Több világi szervezetnek is tagja, belépett a Béke Egyesü-

letbe. Részt vett olyan mozgalmakban is, amelyek a züllésnek indult lányok megmentése érdekében indultak. Élete végéig másokért dolgozott. Családjához, szülőföldjéhez való ragaszkodását jelzi, hogy nem az elegáns budapesti Kerepesi, ma Fiumei úti sírkertben óhajtott nyugodni férje mellett, hanem ősei társaságában a szerény baracskai temetőben. Férjét is innen exhumáltatta, és maradványait a baracskai temetőben helyeztette el.

1925. december 31-én halt meg 61 éves korában, a temetési anyakönyv szerint tüdőgyulladásban. Sírjánál a szolgálatot 1926. január 3-án Józan Miklós budapesti unitárius lelkész végezte. Baracskai sírját, ahol férje és négy lányuk is nyugszik, a Nemzeti Örökség Intézete 2020. október 13-i határozatukkal védett sírrá nyilvánította és felújította; felavatására 2023. április 23-án került sor.

Minden évben kegyelettel emlékezünk rá. Elhelyezzük a kegyelet és emlékezet koszorúját a baracskai temetőben.

Emléke legyen áldott!

Csokoládék harca

A csokoládégyár udvarán, nagy volt a lárma.

A kész csokoládék összevesztek, mert nem tudtak megegyezni, melyikük egészségesebb, melyikük finomabb, melyiküket kedvelik jobban a gyerekek, és melyiküket NEM tiltja a doktor bácsi.

Olyan nagy zajt csaptak, hogy a gyárban leállt a termelés, a folyékony csokoládéval teli kazánok, „üstök”, ládák és dobozok is remegtek a félelemtől.

A vitát a tej csoki kezdte!

– Bár én vagyok a legrégebbi és talán a legnépszerűbb, engem már alig vásárolnak meg a szülők, a gyerekeknek. Gondolkodtam, vajon miért?

– Azért, mert te üres vagy! – kuncogott a töltött csoki.

– Üres vagyok? – hogy én üres vagyok??? – mit képzelsz, mordult rá a tej csoki. Tejjel vagyok töltve, azaz, tejjel vagyok kikavarva a gépen és tudom, hogy messziről hozzák a kakaót, a kakaó cserje, fa gyümölcsét, ami egészséges az agynak.

– Neked van agyad? – kacagott a gyümölcs csoki!

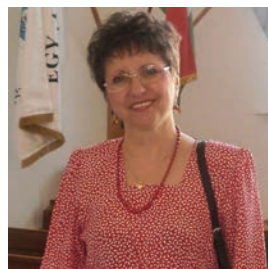
– Gyerekek, – hiszen, hozzám képest gyerekek vagytok, – hallgassatok rám, – mindannyian kakaóvajból készülünk, mindannyiunkban van tej és különböző töltelék.

– Igen, van töltelék, – még mogoró is, szólt közbe a mogorós csoki.

– Akkor azt javaslom, – ülünk le, beszélgesünk, mert mind finomak, jók és egészségesek vagyunk, – ha nem fogyasztanak túl sokat belőlünk a gyerkőcök, – mondta az öreg tej csoki.

Ebben mindannyian beleegyeztek, – elcsendesedett a társaság, csak a fiatalok lármáztak és úgy gondolták, az öreg csak beszéljen, – nem fogadjuk meg a tanácsát.

Amikor azonban, látták, hogy mind leültek a csokis dobozokra, sőt, sokan be se mentek a dobozba, elszégyelltek magukat és ők is odasomfordáltak a többiekhez, hátha mégis, okos dolgokat beszélnek.

– Ki kezdi? – kérdezte a tej csoki?

– Én, mondta a mogorós. Én is tejes vagyok, hiszen tej és tejszín is kell a csokihoz, de a töltelék a fontos. Hallottam a gyerekeket beszélni, hogy mind-mind azt kóstolgatják, melyikben van valamilyen töltelék.

– IGEN!!! – hangoskodott egy meggyes csoki. Bizony, ma már a töltött csoki a legkelendőbb, azt vásárolják meg leginkább és hallottam egy kiránduláson, amikor az egyik kislány kicsomagolta a szendvicset a dobozból, – hangosan nevetett, mert a szendvics mellett, ott lapult egyik rokonom, egy kis meggyes-csokis bonbon.

– Bizony, – szólt közbe egy másik csoki, egy mogorós. A gyerekek azt keresik, azt szeretik, ha a csokiban ott vagyunk, – mogorók, gyümölcsök együtt vagy külön-külön.

– Na, akkor lássuk csak, még ki akar szólni? – kérdezte a tejcsokoládé, bölcsességtől elégedetten, hogy megtalálták a közös témát.

– Mi, gyümölcs csokik vagyunk a legtöbben, hiszen a csokiban van meggy, eper, banán, fekete ribizli és ki tudja, még milyen gyümölcs!

– Van benne menta is, – igen, menta, ami hűsít, egészséges és tudom, hogy a felnőttek is kedvelik.

– A felnőttek??? – ők is szeretik? – kérdezte a meggyes.

– Bizony, szólt újra a mentás, – ezt biztosan tudom, mert mi menták, ott vagyunk máshol is, teákban, fogkrémekben, cukorkákban. A menta nagyon egészséges mindenkinek.

Ebben mindannyian megegyeztek.

– Én még szeretnék szólni, – jött a mogorós. Mi is finomak vagyunk és tudom, hogy a mogorós csokit is mindenki kedveli, ha egybe hagynak min-

ket, ha összezúznak, – bár azt nem szeretjük, de a gyermekek igen, – és akkor már nem is bánjuk.

– A mogyorósnak van rokona, ami nem is rokon, hiszen inkább a paszulyhoz hasonlít, – de, hogy finomak vagyunk, az biztos! ☺ szolt a meggyes. – Akkor már ki is békültünk, – mondta az öreg tej csoki, – de erre megszólalt a keserű.

– Engem miért hagytok ki? – kérdezte szomorúan. Tudom, engem ritkán választanak a boltban, pedig, ha hiszitek, ha nem, én vagyok az egyik leg-egészségesebb.

– TE VAGY??? – kacarásztak az epresek.

– Igen, keserű vagyok, inkább a felnőttek kedvelnek, még a betegek is fogyaszthatnak, mert sok bennem a kakaóvaj. Az meg nagyon hasznos a szervezetnek.

– Akkor jó, – mondta a banános, – de azt is tudnotok kell, hogy a banán, csoki nélkül is nagyon egészséges.

– Gyermekek, – ha már így kibeszéltük magunkat, megtudtuk, elmondtuk, hogy a tej csoki, a sok-sok gyümölccsel töltött csoki, a mentás, mogyorós és keserű csoki is finom és egészséges, – akkor mondjuk el mesehallgatóinknak, hogy mindannyian jók vagyunk, finomak vagyunk és HA mértékkel fogyasztanak, – mindenki hasznára válunk.

– Én még mondanék valamit – szolt a mentás. Elmondtam nektek, hogy a mentás csoki, azaz én, nem csak azért vagyok finom, mert finom vagyok – erre nevettek mindannyian ☺ – hanem a menta miatt is. Azt mindannyiatoknak tudnia kell és a

kedves gyerekeknek is, hogy a menta milyen fontos és hasznos növény.

Van belőle erdei vagy vadmenta, mindenütt a lankás erdőszélen megtalálható, de a kertekben is, a termesztett menta.

A menta hasznos gyógynövény, de a fogkrémbe is beleteszik, nem csak a csokiban.

– A fogkrémbe??? brrrr ! húzta el a száját az epresek. – Igen, a fogkrémbe, ezt azért mondom, mert a gyermekek, ha több csokit fogyasztanak, mint a felnőttek, jobban is oda kell figyeljenek a fogmosásra, – mert miután iskolások lesznek, már nincs tejfoguk, az új foguk mikor kibújt, vigyázniuk kell rá, – mert már több nem lesz, csak kevesebb!!!

– Mi az, hogy több nem lesz, csak kevesebb? – értetlenkedett a nagygombócú mogyorós csoki.

– Na, ezt te kellene a legjobban tudni, – mondta gőgösen a keserű. Mogyoróidat összerágva, a gyermekek nem gondolnak arra, hogy nagyon fontos a fogmosás, étkezés után, de különösen édesség után.

– Így bizony, – szolt az öreg tejcsokoládé.

– Akkor hát, kedves csoki társaim, megegyezhetünk abban, hogy jól kibeszéltük magunkat, megtudtuk mi is és a gyerek-olvasók is, hogy hasznosak vagyunk, de csak mértékkel.

– Akkor hát, mindenki mehet a dobozba, a csomagoláshoz.

Elköszöntek egymástól, de titkon mindenki remélte, hogy Ő lesz a legkedvesebb mindenki számára.

Csoki mese- édes mese, itt a vége!

Spáda Ildikó

1). BUDAPESTI BARTÓK BÉLA UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

ARS SACRA FESZTIVÁL 2025. ÉVI BESZÁMOLÓ

A XIX. Ars Sacra Fesztivált 2025. szeptember 13-21. között szerveztük meg, a 2025. évi Szentévhez kapcsolódva - „*A remény zarándokai*” mottóval!

A Bartók Béla Unitárius Egyházközségünk 2014 óta minden év szeptember harmadik hetében teret nyújt az Ars Sacra Fesztivál rangos eseményeinek. A 2025. évben öt program megvalósítására vállalkoztunk, amelyek színes palettáján keresztül a „remény” különböző árnyalatait mutatták az érdeklődők számára.

2025. szeptember 13., szombat 18:00 órától az Ars Sacra Fesztivál keretében Kortárs alkotói fotópályázat díjátadó és kiállításmegnyitóra került sor, melynek mottója a „*remény*” volt – a Perczelné Kozma Flóra Nőegylet és a Misszióház Egyesület együttműködésével. A PÁLYÁZAT CÉLJA: Ráirányítani a figyelmet a magyar ihletésű alkotásokra, a „*remény*” fogalmkörében. Új látásmódra és tudatosabb fényképezésre ösztönzés, tehetséggondozás, tehetségek felkutatása, művészetterápia, az alkotói aktivitás bátorítása a gyülekezeti élet vitalizálása.

A pályázatra összesen 21 jelentkező nyújtott be pályaművet, melyekből a Templomban összesen 61 fotó került a kiállítás keretében bemutatásra. Sikert a Templom falait a hely szelleméhez méltó módon ékesíteni a beérkezett fotókkal, amelyek mindegyike hűen tükrözte a mottóhoz való komoly hozzáállást. A fotópályázatot 2024-ben hagyományteremtő céllal hívtuk életre, és évente az őszi időszakban, ismétlődő jelleggel tervezzük a meghirdetését. Ezzel összefüggésben év végén mindhárom ez évi pályázatunk anyagából egyfajta antológiát teszünk közzé az Egyházközségünk honlapján, amely reményeink szerint évről-évre mutatja majd az érdeklődést és a gyülekezeti életünk színességét. A beküldött és egyben kiállított fotók mind meszeszemenően jól rezonáltak a pályázat „*remény*” mottójával és nagy öröm volt tapasztalni a pályázók színes körét mind a korosztály, mind a megközelítés, mind pedig a tematika kifejtése szempontjából. Abban mindegyik pályamű egyforma volt, hogy a

„*remény*” fogalmköréhez való kapcsolódása mély és szép lelki, szellemi megközelítésről árulkodik.

2025. szeptember 13., szombat 19:00 órától az Ars Sacra Fesztivál keretében és a Bartók Emlékév szellemében Bartók Béla: *A kékszakállú herceg vára* című operája volt látható és hallgatható zongorakísérettel.

Szövegét írta Balázs Béla, rendező: Toronykő Attila.

Judit: Töreky Katalin, Kékszakállú: Tarnai Dávid.

Zongorán közreműködik: Tarnai Nóra zongoraművész.

A művet kontextusba helyezi: dr. Retkes Attila zenetörténész.

Rendező: Toronykő Attila

2025. szeptember 14., vasárnap 18:00 órától az Ars Sacra Fesztivál keretében Szabó Kornélia operaénekes közreműködésével „*Unitárius inspirációk - szavak és hangok*” címmel zeneművészeti és irodalmi felolvasó est zajlott saját szervezésben a PKF Nőegylet és a Misszióház Egyesület együttműködésével, melyre szeretettel vártuk és fogadtuk a környékelieket, rokonaikat és szomszédainkat!

Az összművészeti est gerincét a Puccini operák ikonikus áriáit bemutató énekművész, Szabó Kornélia vállalta, míg a ráhangolódást az irodalmi illusztrációk színes csokra többek között Reményik Sándor, Tóth Árpád és Simonyi Imre tollából tette teljessé Karner Ottó szerkesztésében és moderálásában. Puccini művészetére elsősorban a késői Ver-

di és Wagner mellett a francia opera hatott; késői művei Richard Strauss és Debussy nyomát is magukon viselik. Témáit a mindennapi életből vette, főszereplője sokszor a saját zenei témával rendelkező, mélyen érző „szenvedő asszony” (Manon, Mimi, Madame Butterfly, Liu).

SZABÓ KORNÉLIA

2025. szeptember 18., csütörtök 18:00 órától az Ars Sacra Fesztivál keretében Erdély-Magyar Kulturális híd - Pataki János vetítéssel és könyvbemutatóval egybekötött interaktív ismeretterjesztő előadását hallgathattuk meg, a Történelmi Magyarország kulturális értékpalettájáról - a Perczelné Kozma Flóra Nőegylet és a Misszióház Egyesület támogatásával.

2025. szeptember 21., vasárnap 10:30 órától az Ars Sacra Fesztivál Istentisztelettel egybekötött záróünnepére, a BARTÓK Emlékhangverseny volt, amely Egyházközségünk névadója, Bartók Béla (1881-1945) születése 144. és halála 80. évfordulója alkalmából **SZABÓ Lilla Nóra és SZABÓ Péter** gordonkaművészek közreműködésével kerülmegrendezésre.

Műsoron voltak:

Johann Sebastian BACH (1685-1750): Korál,

Jean-Baptiste BARRIÈRE (1704-1747): Szonáta két csellóra G dúrban,

François COUPERIN (1668-1733): Versenymű két csellóra,

BARTÓK Béla (1881-1945): Duók

A komolyzenei hangverseny alkalmával válogatást hallhattunk BARTÓK Béla, Jean-Baptiste BARRIÈRE, François COUPERIN és Johann Sebastian BACH zeneműveiből. A „Mester és tanítványa” típusú koncertsorozatokban zenetanár és növendéke adnak közös fellépést, ez alkalommal a két gordonkaművész értékes órával ajándékozta meg a közönséget a virtuóz játékával. Jó volt meg tapasztalni a köztük lévő művészi összhangot a kamarazenélés esszenciáját, amely alapja az egymásra figyelés, a feltétlen együttműködés. A zenei oktatás szerte a világon szinte kizárólag a technikára és a virtuozításra összpontosít. Az egyes kompozíciók filozófiai, költői, vallási és társadalmi helyzetének feltárásával Szabó Péter csellóművészként és zene-pedagógusként is arra törekszik, hogy ösztönözze azt a zenei előadást, amelyben a technika a képzelet, az érzelem és a koncepció szolgájává válik. Kellemesen informatív élményt nyújtottak a konferanrszié szerepét is vállaló Szabó Péter átv vezető mondatai a zeneszerzőkről, vagy a zeneművekről.

SZABÓ LILLA NÓRA

SZABÓ PÉTER

Összeállította **Pintér Nóra Antónia SZERVEZŐ**

REMÉNY, ahogy mi látjuk...

A templomunkban kiállított képek a mi közösségünk tagjainak szemén keresztül mutatják meg a világot.

A „remény” itt nem elvont fogalom, hanem mindennapi tapasztalat, amelyet egyszerű emberek örökítettek meg. Egy aprócska fénysugár, ami az élet legsötétebb sarkaiba is bevilágít.

A kiállított fotók ezt a fényt hordozzák, mert az alkotóik szívéből fakadtak.

A művészet itt nem távoli eszmény, hanem az egyszerű ember tekintetében megszülető szépség. És az emeli művészetté, hogy őszinte, személyes és megosztható.

Köszönet a pályázóknak a nagyszerű képekért, illetve Pintér Nóra kurátornak és Léta Sándor lelkes úrnak áldozatos munkájukért.

Boldog vagyok és büszke, hálás a jóistennek, hogy ez másodszor is megvalósulhatott.

„A hit az, hogy hiszel annak, amit nem látsz; a hit jutalma pedig az, hogy meglátod, amiben hitted.” (Szent Ágoston)

Orbán Emese ■ BBUE GONDNOKA

Gyülekezeti kirándulás

Gyülekezetünk 2025. október 23-án a Pákozdi Arborétumba látogatott. A már hagyománnyá vált őszi kerékpáros kirándulásunk ezúttal arborétumlátogatással és közös bográcsolással egészült ki.

Amíg kerékpárosaink körbetekerték a Velencei-tavat, szorgos kezek készítették a finom közös ebédet. Az őszi színek varázsa, a közösen töltött idő és a jókedv mindannyiunkat feltöltött.

Elhoztuk magunkkal az aranyló erdő ezer árnyalatát, a tó tükrének ezüstös fényét és bográcsaink mély, otthonos zamatát. Hála szívvel éreztük meg a Jóisten szeretetét és áldását ezen a napon is.

Köszönjük mindenkinek, aki velünk tartott!

Hálásan köszönjük Léránt Anettnek a süteményt, főzést, Bodor Sándornak és Lőrinczi Sándornak a főzést, Dimény Szabolcsnak a konyhakész termékeket, és főleg Orbán Emese gondnoknőnknek a kiváló szervezést.

2). DÉL-DUNÁNTÚLI UNITÁRIUS SZÓRVÁNYEGYHÁZKÖZSÉG

Ezüst palást-díj és gyermekoktatás

A Dél-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség októberi Istentiszteletén egy ünnepi alkalomra került sor.

Máté Ernő lelkész az ULOSZ (Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének) 2025. szeptember 29-30 között Székelykeresztúron tartott konferenciáján a 25 éves szolgálata elismeréseképpen Ezüst palást- díjat vehetett át három másik erdélyi lelkészársával egyetemben.

Ennek a díjnak apropóján az Istentisztelet után egy kis szeretetvendégségre került sor.

A hívek által hozott és felajánlott sütemények és üdítőitalok fogyasztása közben meglevenedtek azok a kis történetek, amik a lelkészt és gyülekezetet összekötik, összekovácsolták. A jó hangulatú összejövetelt még színesebbé varázsolta a számunkra „nagy számú” kisgyerekek jelenléte, akik ez alkalommal először tartottak vasárnapi iskola keretén belül vallásórát Molnos Noémi tanárnéni felügyelete alatt. A gyülekezeti tagok boldogan vették tudomásul, hogy végre felnőtt egy olyan generáció, ahol erre is sor kerülhetett.

Az Istentiszteleteknek helyszínt adó Pécsi Evangélikus Egyházközség lelkésze, Ócsai Zoltán is meglátogatta összejövetelünket, és további eredményes munkát kívánt számunkra.

Bandi András ■ GONDNOK

Őszi Hálaadásra készülve

3). KOCSORDI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

2025. szeptember-novemberi események

Az ősz a betakarítás ideje, különösen fontos időszak vidéken így Kocsordon is. Itt is fontos hálát adni Istennek életünk áldásaiért. Őszi Hálaadás ünnepén őszinte szívvel járultunk az úrasztalához.

Közben nagy örömmel készültünk a MUNOSZ közgyűlésre, melynek idén a Budapesti Unitárius Egyházközség adott otthont.

Októberben Püspöki Helynöki Vizsgálószerkekre került sor egyházközségünkben, mely ügyviteli elle-

◀ Püspöki helynöki vizsgálószer

▼ Október 23-i Ünnepe - Ökumenikus istentisztelet a templomunkban Szalayné Gacsályi Dóra és Bakos Róbert polgármester jelenlétével

▼ Szobor és festmény kiállítás, Baráth Fábán és Baráth Szabó Evelin képzőművész házaspár munkáiból

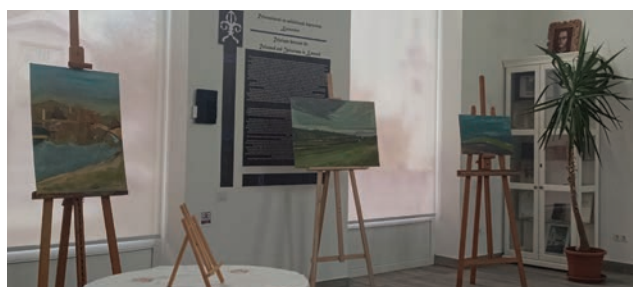
nőrzést végzett. A termékeny megbeszélések rendjén az egyházunkat érintő kérdések is előkerültek a jövőnk, a népesedést, a szertartásokat illetően.

Október 23-án ökumenikus istentisztelet keretében emlékeztünk meg hőseinkről. A szószéki szolgálatot a helyi lelkész végezte, a református közösség részéről Szalayné Gacsályi Dóra református lelkész köszöntötte a szép számban megjelent hallgatóságot. Majd Bakos Róbert polgármester szívéhez szóló megemlékezésében méltatta történelmi nagyjainkat. Emlékük legyen áldott.

Baráth Fábán és Baráth-Szabó Evelin képzőművész házaspár tárlata 2025. október 24-én nyílt meg az Unitárius Látogatóközpontban. A kiállítás megnyitó beszédében Bakos Róbert polgármester felhívta a népes hallgatóság figyelmét a kiemelkedő művészi mondanivaló anyagban történő megformálására, megfogalmazására.

Novemberben elhunyt szeretteinkre és nagyjainkra emlékezünk. Bartha Mária-Zsuzsanna lelkész a gyászsal kapcsolatos lelki terhekről és a gyógyulás útjairól tartott előadást.

Isten áldását kérve indulunk az Advent útján, hogy méltóképpen érkezünk köszönteni a megszülető Megváltót karácsony ünnepén.

Bakos Róbert polgármester '56-os ünnepi beszéde:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Kocsordiak!

Mély tisztelettel köszöntök mindenkit ezen a jeles napon, 1956. október 23-ának évfordulóján, a magyar történelem egyik legfényesebb, de egyben legtragikusabb pillanatának emléknapján. Az a nap, az a néhány hét, amelyet ma megünnepelünk és gyászolunk, a magyar szabadságvágy örök szimbóluma.

A mai napon nem csupán a fővárosi eseményekre, a pesti srácok hősiek helytállására gondolunk. Emlékeznünk kell arra is, hogy a forradalom és szabadságharc lángja az egész országot, így a mi közösségünket, **Kocsordot** is áthatotta.

Mi, kocsordiak a Kraszna vidékén élő emberek, akiknek ősei már 1270-ben is itt éltek, és a történelem viharait átvészelték – gondoljunk csak a török időkre, az árvizekre, a világháborúkra –, mi is tudjuk, mit jelent a szabadság, a függetlenség, a saját sorsunkról való döntés jogá.

Bár a megye ezen szegletében a közvetlen fegyveres harcok kevésbé voltak látványosak, mint Budapesten, a lelkekben itt is megtörtént a forradalom. Kocsord népe is érezte, hogy a Rákosi-rendszer elnyomása, a gazdasági nehézségek, a kényszerű kollektivizálás és a vallási elfojtás elviselhetetlen.

A remény szikrája a mi községünkbe is eljutott. Tudjuk a forrásokból, hogy a szellemi élet itt is aktív volt: emlékezzünk meg **Abrudbányai János** unitárius lelkészről, akit '56-os tevékenységéért letartóztattak, és csak börtönének után szabadult. A mi közösségünk tagjai közt is élnek vagy éltek olyanok, akik személyesen megtapasztalták azokat a napo-

kat, vagy elbeszélésekből ismerik az akkori közhangulatot, a félelmet, majd a reményt, végül a megtorlás okozta fájdalmat.

Mi, Kocsord polgárai, emlékezzünk ma azokra az asszonyokra, férfiakra és fiatalokra, akik kiálltak az igazukért, akik hitet tettek az emberi méltóság és a nemzeti önrendelkezés mellett. Az ő örökségük nem más, mint az a szellemi tartás, ami segített túlélni a diktatúra évtizedeit, és ami a mai napig erőt ad a közösségünknek.

Az 1956-os forradalom üzenete nem évül el. Azt hirdeti, hogy a magyar nemzet, ha a sorsa forog kockán, egységesen és bátran képes kiállni az elnyomás ellen. Megmutatja, hogy a szabadság nem egy adott, hanem egy folyton megőrzendő, ápolandó érték.

Tisztelt Emlékezők!

Polgármesterként és kocsordiként vallom, hogy a múlt hősiessége és áldozata kötelez minket. Arra kötelez, hogy a ma szabadságával felelősen éljünk, a közösségünket építsük, és a demokrácia keretei között, békésen és kitartóan dolgozzunk azért a szebb jövőért, amiért '56 hősei életüket adták.

Ne engedjük, hogy elfeledtessék velünk az igazságot! Ne engedjük, hogy a közöny elhomályosítsa emlékezetünket! Őrizzük meg a forradalom tiszta lángját a szívünkben, a pesti srácok bátorságát a tetteinkben, és a közös nemzeti sors iránti felelősséget a gondolatainkban!

Adjon Isten áldást közösségünkre, Kocsordra és egész Magyarországra!

Hálás szívvel köszönjük az áldozatot. **Tisztelet a Hősöknek!**

4). PESTSZENTLŐRINCI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

„Így akarjuk végig vezetelni a munkát, így akarjuk hordozni minden gondját, hogy megszentelődjenek a falakban még a homokszemek is.”

A Pestszentlőrinci Unitárius Templom alapkövetésének 90. évfordulójára

2025. október 19-én mély tisztelettel és hálatelt főhajtással adóztunk a székely hősök emlékének. Elődjaink emlékének, akik a Trianon utáni idő-

szakban még mielőtt új életet és új házat építettek volna önmaguknak, templomot építettek a közösségnek: hogy Isten házában, menekülteként ismét Otthon lehessenek, testvéri együttiségben.

1935. október 6-án a Pestszentlőrincen élő unitárius közösség, a Magyarországtól elszakított területekről érkező menekültek, a „vagonlakók”, akiket a Népjóléti Minisztérium a korábbi lőszergyár területén, az Állami telepen helyezett el, kezdetben 252 kis alapterületű, egyszobás lakásban, ahol utca nevek sem voltak, az Állami telep 125/2 cím alatt alapkővet helyezett el és templomépítésbe kezdett!

Pethő István, a látnok lelkész és Máthé Géza, a konok építésmérnök templomépítésbe lendültek. Így ír a lelkész a munkálatok megkezdése után: „Isten nevében kezdem el. Ő segítsen kegyelmével...Hiábavaló lenne minden kísérletezés, mert nem lehetne leírni azt, amit éreztünk akkor, amikor a nagy kő lezuhant a mélybe és felhangzott unitárius életünk arany jelmondata: Egy az Isten! Unitárius templomot építünk a székely hősök emlékére...Így akarjuk végig vezetni a munkát, így akarjuk hordozni minden gondját, hogy megszentelődjenek a falakban még a homokszemek is.” (Dr. Retkes Attila: „Unitáriusok Budapesten”, Zwingli Protestáns Kiadó)

Mi, késői utódok, egy globalizált világ „ürlakói”, egy pandémia után utunkat és irányunkat még mindig kereső keresztényei, világkrízisek és háborúk árnyékában csodálattal emlékeztünk meg közösséget és országot újjáépítő elődjeinkről és azért fohászkodtunk, hogy hihetetlen munkájukat tudjuk megőrizni, tudjuk gyarapítani és tudjunk megmaradni hitünkben és elhatározásunkban. Isten minket úgy segítjen!

A megemlékezés ünnepi istentisztelettel kezdődött, melynek keretén belül szószéki szolgálatot végeztek: Kriza János püspöki helynök és Lázár Levente, a Korondi testvérgyülekezet lelkésze. A szép számú

gyülekezethez csatlakoztak a Korondi Unitárius Egyházközség küldöttsége, a MUEME főgondnoka, Elekes Botond, a helyi Önkormányzat képviselői - Petrovai László alpolgármester és Kunhalmi Ágnes országgyűlési képviselő - Dr. Heilauf Zsuzsanna a „Tomory Lajos” Múzeum igazgatója, Prof. Dr. George Williams az IARF elnöke és neje Dr. Gellérd Judit, a budapesti unitárius gyülekezetek képviselői, meghívtak a XVIII. kerületből és távolról érkezők is. Megtiszteltetés volt számunkra, hogy az áldott emlékü Máthé Géza építésmérnök leszármazottjai, a népes Máthé család, mindvégig részt vett a rendezvényen és osztozott a gyülekezet örömeiben.

A 18. kerületben példásan működő ökumené jegyében Dr. Korányi András, a Pestszentlőrinci Élő Kövek Evangélikus Gyülekezet lelkésze és egyben a Budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, az unitáriusok régi és elkötelezett barátja, szeretettel üdvözölte a jelenlevőket. Beszédében kiemelete azokat a történelmi momentumokat, amelyek testvéri közösségbe kovácsolták össze a Lőrinci protestáns gyülekezeteket és Isten áldását kérte az unitáriusok társadalom- és egyházépítő munkájára.

Az ünnepi programot a „Kondor Béla” Községi Házban folytattuk, ahol a résztvevők megtekinthették egyháztörténeti kiállításunkat és unitárius kiadványokat vásárolhattak. Lőrincz U. Sándor Korondi unitárius testvérünk, népművész tárogatójának hangja és a Székely Himnusz készítették elő Dr. Szent – Iványi Ilona, ny. unitárius lelkész hálaadó imáját, amit Ft. Kovács István püspök úr videó üzenete követett. Felszólalásában, Petrovai László alpolgármester úr felidézte gyermekkori emlékeit és azt a csodálatos, pezsgő és optimista egyházközségi hangulatot, amit nagymamáján keresztül tapasztalhatott meg Pestszentlőrincen, megerősítve unitárius hovatartozását és az egyházak iránti elköteleződését. Elekes Botond - a MUEME főgondnoka - arról az áldásról szólt, amit az Egyház és egyházközségek, valamint unitárius örökségünk jelenthetnek egy háborúk és atrocitások által megpróbált, egyensúlyát veszített világban. A testvérgyülekezetek üdvözlését tolmácsolták Dr. Harmai Gábor, a Budapest - Pestszentlőrinci Mária Szeplőtelen Szíve Főplébánia plébánosa és Édes Árpád, a Budapest – Pestszentimrei Református Egyházközség lelkipásztora.

Nagy érdeklődést keltett Dr. Heilauf Zsuzsanna vetítéssel párosított helytörténeti előadása, amely érdekes, kevesek által ismert részletekkel vázolta fel a Lőrinci Állami telep létrejöttének körülményeit és ezen belül a különböző felekezetek erőfeszítéseit, hogy a Trianon utáni înséges időkben egyházközséget szervezzenek és templomokat építsenek. A tudományos hangulatot színezte és még kellemesebbé tette a Dohnányi Ernő Zeneiskola tanárainak és diákjainak magas szintű előadása. Illesse köszönet Bán Réka intézményvezető asszonyt!

Köszönet a 18. kerületi Önkormányzat Társadalmi és egyházi kapcsolatok Főosztályának, Gáspár Szilvia civil és egyházi referens asszonynak, aki mérhetetlen jó indulattal, türelemmel és bölcs előrelátással irányította lépteinket, kiváló együttműködést biztosítva az unitárius közösség és az Önkormányzat között. Illesse köszönet a „Kondor Béla” Községi Ház munkatársait és Máté Zsuzsanna intézményvezető asszonyt, hogy befogadtak otthonukba és hónapokon keresztül, az előkészület időszakában, mindenben jóindulattal támogattak.

Hálával tartozunk a Magyarországi Unitárius Egyházkerület Dr. Szent – Iványi Sándor Unitárius Gyűjteménye Könyvtár és Levéltára munkatársainak, akik Török Karola irányításával lehetővé tették templomunk történetét tükröző dokumentumok és fotók feldolgozását úgy, hogy nyilvános vetítésben a résztvevők is láthatták azokat, valamint a nyomtatott és a média anyagok elkészítéséért. Köszönet Ráduly György-nek a Nemzeti Film Archívum igazgatójának!

Ünnepségünk közebédél zárult, amit Ft. Kászoni József ny. püspöki helynök asztali áldása nyitott meg. A süteményekért, az emeletes tortáért, az ízletes gulyáslevesért, a kürtőskalácsért, a megterített fehér asztalért és az azt megelőző több napos fáradozásért illesse köszönet gyülekezetünk asszonyait! Végezetül, de nem utolsó sorban, köszönet mindazoknak - akik Giba Ferenc gondnok úr irányításával - közmunkájukkal, adományaikkal és jelenlétükkel lehetővé tették, hogy méltóképpen megemlékezhettünk templomunk alapkövetelének 90. évfordulójáról. Isten áldása kísérje életüket, munkájukat és családjuknak életét!

**A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség
Elöljárósága**

5). MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS NŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Beszámoló a 2025. szeptember 27-én, szombaton a Budapesti Unitárius Egyházközségben tartott közgyűlésről

Öröm, amikor személyesen együtt lehetünk. A sok levelezés, telefonálás és számítógépes munka után végre személyesen találkozhattunk közgyűlésünkön. Ez alkalommal a Budapesti Unitárius Egyházközség szívélyes vendéglátását élvezhette Nőszövetségünk. Elbűvölő módon a helyi keblitanács férfi tagjai főztek, a fiatalok pedig felszolgáltak. Mi pedig nyugodtan gyűlésezhattünk a templomban.

Az összejevetelt Dr. Czire Szabolcs Budapesti Unitárius Egyházközség vezető lelkészének áhítata nyitotta meg segítve a lelki ráhangolódást. Ezt követően a rendezvény háziasszonya, Zomboriné Dr. Pap Zsófia bemutatta a Budapesti Unitárius Egyházközség Nőszövetségének elnökét, Tóth-Hídvégi Krisztinát, aki köszöntötte a megjelenteket.

Dr. Szent-Iványi Ilona a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének vezetése megbízásából mondta el a köszöntőjét, Bartha Mária-Zsuzsanna pedig a Magyar Unitárius Nők Országos Szövetségének elnökeként köszöntötte a jelenlevőket. Dimény Csilla, az Unitárius Nők Országos Szövetsége elnökének köszöntőjét a rendezvény háziasszonya olvasta fel.

A köszöntőbeszédek után Dr. Ferenczi Enikő lelkész, mentálhigiénés szakértő *Női önismereti térképek-belső utazások bibliai nőalakokkal* címmel tartott előadást, a bibliai női sorsokat hozta közelebb hozzánk.

A gazdag vendéglátást és örömteli beszélgetéseket követő kávészünet után közös éneklésre került sor Bartha-Pál Aba vezetésével

Az éves beszámoló előtt az ICUUW elnöke dr. Tina Heusing video üzenetében személyesen üdvözölte a jelenlevőket és biztatott bennünket, hogy egymás támogatásával és megerősítésével érhetünk el igazi változásokat világunkban. Szeretettel fogadjuk az elnök asszony biztató szavait. Az ICUUW az Unitárius Univerzalista Nők Nemzetközi szövetsége, melynek két elnökségi tagja van Magyarországról: Orbán Erika és Bartha Mária-Zsuzsanna, mindketten jelen ma is.

Bartha Mária-Zsuzsanna MUNOSZ elnök reflektált tavaly szeptember 5-8 közötti 4. Unitárius Univerzalista Nők Nemzetközi Világtalálkozójára Kolozsváron. Ezen igen népes küldöttséggel, 16 fő,

vett részt a MUNOSZ. Jó volt találkozni a nagyvilágból hozzánk érkező nőtestvéreinkkel, kapcsolatokat kialakítani és elmélyíteni, megerősíteni a barátságokat.

A MUNOSZ elkötelezett az esélyegyenlőség megteremtése mellett, ezért tagjai vagyunk a GONDVISELÉS egyháztársadalmi szervezetünknek, mely szakavatott módon szervezi meg a rászorulókat megsegítését. Részt veszünk az adományok gyűjtésében és célba juttatásában. A helyi nőszövetségek feltérképezik azokat a családokat, akik támogatásra szorulnak. Elősegítik a gyermekek, különösen a lányok iskoláztatását. Hála önzetlen munkájukért.

A helyi nőszövetségek beszámolóit következtek. Igazán változatos tevékenységekkel, a helyi sajátosságokhoz alkalmazkodva az asszonyok mindig leleményesen megtalálják a módját a segítségnyújtásnak.

A közgyűlést megörvendeztette előadásával a Budapesti Unitárius Kórus, Frank Zoltán karnagy úr vezényletével, a kórust Rózsa Viktória mutatta be és felkérte a megjelenteket közös éneklésre is. Így dallal a lelkünkben ért véget közgyűlésünk.

Bartha Mária-Zsuzsanna ■ MUNOSZ ELNÖK

Közlemény

Az „unitárius” elnevezés jogtalan használata

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete (Magyarországi Unitárius Egyház, székhelye: 1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.) 2024. május 25-én keresetet indított a Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület (1119 Budapest, Andor utca 21. szám C épület földszint 1. ajtó) alperes ellen névviseléshez való jog megsértéséből fakadó igények érvényesítése iránt. A kereset alapján a Fővárosi Törvényszék 69. P. 21.423/2024/21 számú, jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egysége, a Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházközség nevében szereplő „unitárius” szónak az alperes nevében történő feltüntetésével sérti a felperes névviseléshez fűződő személyiségi jogát. A bíróság a Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület alperest eltiltotta nevében az „unitárius” szó használatától. A bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül juttassa el a felperes részére az alábbi közleményt:

„A Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület, melynek korábbi elnevezései Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházközség, valamint Budapesti Unitárius Egyházközség voltak, jelenlegi nevének 2012. május 9-i módosítása óta sérti a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, azaz a köznyelvben meghonosodott neve szerint Magyar Unitárius Egyház névviseléshez fűződő személyiségi jogát azáltal, hogy nevében az „unitárius” szót feltünteti. A jogsértésért a Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület a Magyar Unitárius Egyháztól elnézést kér.”

A bíróság feljogosította a felperest a fenti közlemény www.unitarius.hu weboldalon és az általa kiadott Unitárius Élet című sajtótermékben történő nyilvánosságra hozatalára.

Az ítélet 2025. július 12. napján jogerőre emelkedett.

Az ügy előzményeként tájékoztatjuk kedves olvasóinkat arról, hogy az alperes egyesület már 2007-es, egyházként történő alapításakor súlyos jogsértést követett el, ugyanis a Magyarországi Unitárius Egy-

ház legnagyobb egyházközségének nevével teljesen azonos elnevezést választott, a Budapesti Unitárius Egyházközség elnevezést! 2008-ban a Magyarországi Unitárius Egyház peres eljárás kezdeményezésére kényszerült jogainak védelmében. Beadványa sikerrel járt, az alperest eltiltották a névhasználatától, új név felvételére kötelezték. Első fokon a Fővárosi Törvényszék 19.P.21.846/2008/6 számon részítéletet hozott, majd másodfokon a Fővárosi Ítéltábla határozott a 2. Pf.21.128/2009/4 számú ítéletével. A jogerős bírósági határozatnak a szervezet úgy tett eleget, hogy új elnevezésnek 2009-ben a Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházközséget választotta, majd 2012-ben, az egyházi törvény változásából fakadó kényszerűség miatt nevét Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesületre módosította. Ez azért volt végtelenül felháborító, és továbbra is jogsértő, ugyanis a Magyarországi Unitárius Egyház egyik egyházközségének a neve akkor is a Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházközség volt, másrészt a 20. század elején a mostani Magyarország területén (tehát Erdélyen kívül) megalakított ún. kilencedik egyházkör neve Duna-Tisza Menti Unitárius Egyházkör volt. Arról nem is beszélve, hogy ebben az elnevezésben is benne volt az unitárius kifejezés. A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete (Magyarországi Unitárius Egyház) megkísérelte a peren kívüli egyeztetést a jogsértő szervezet képviselőivel. Figyelemmel arra, hogy 2024-ben világossá vált, hogy a jogsértés peren kívüli megszüntetésére nincs kilátás, kezdeményezte a fent leírtak szerinti újabb pert, az egyház nevének, és ezáltal a teljes egyháznak a védelmében. A 2009-es ítéletről az Unitárius Élet 2009. március-április havi számában (63. évfolyam 2. szám) tájékoztattuk a kedves olvasóinkat. A Magyarországi Unitárius Egyház gyülekezeteként működő Budapesti Unitárius Egyházközség a 2009. november-decemberi Budapesti Unitárius Hírlevél (IX. évfolyam 4. szám) 10. oldalán számolt be a bírósági eljárásról és az ítéletről.

Bízunk benne, hogy a magyar bíróságok által immár második alkalommal kimondott jogsértő állapot ugyancsak a bíróság közreműködésével mielőbb megszüntetésre kerül.

Főgondnoki beszámoló

Beszámoló a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa számára

(Homoródalmás, 2024. október 10-11.)

Kedves testvéreim!

Ebben az esztendőben a Főtanácsnak írt beszámolómm nagyját a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Közgyűlése számára, 2025 májusában írt beszámolómm képezi. Az egyetemességünk egészére vonatkozó tapasztalataimat, javaslataimat, bizonyos konkrét ügyekkel kapcsolatos véleményemet ez alkalommal időhiány miatt nincs lehetőségem kifejtteni. Remélem, az elkövetkező években erre lesz alkalmam és időm. Kétségeim vannak afelől, hogy az elmúlt húsz esztendőben szerzett tapasztalatok és az abból következő javaslataim különösebb hatást fognak gyakorolni egyházi valóságunkra, de ennek ellenére összegezni fogom mindazt, amit gondolok. Ha másért nem, legalább a majdani történész munkáját segítendő.

A hivatkozott Közgyűlés óta két olyan jelentős eseménnyel volt dolgunk, aminek megörökítése mindenképpen ide kívánczik.

I. 2025. januárban Dr. Koppándi Botond teológiai tanár azzal keresett meg, hogy adjuk ki legújabb kötetét. A kötet kiadásától is függött, hogy eléri azt a pontszámot, ami az egyetemi docensi vizsgára való jelentkezéséhez szükséges. Az egyházkerület ez alkalommal is azonnal támogató döntést hozott. Egyetemességünket ilyen típusú munkálatokkal tudjuk a leginkább támogatni. Ki kell emeljem, hogy a kötet a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézettel közös kiadásban, a Magyar Unitárius Egyház nagyvonalú anyagi és Kovács István püspök erkölcsi támogatásával jelent meg.

Koppándi Botond Péter
*A szó ereje –
A homiletika elmélete és
gyakorlata,*
Budapest-Kolozsvár,
2025,
ISBN 978-615-81123-8-3

II. A másik említésre méltó történet azonban negatív előjelű. 2007 első felében hazánk akkori jogszabályi környezete adta lehetőségeket kihasználva Zoltán Csaba unitárius atyafi, aki ebben az időpontban a Magyarországi Unitárius Egyház (MUE) egyházközségként működő, annak szervezeti egységét képező Budapesti Unitárius Egyházközség, BUE (1055 Budapest, Nagy Ignác utca 2-4.), gyülekezeti lelkész Kászoni-Kövendi József) egyik gondnoka volt, általunk nem ismert magyar állampolgárokkal együtt bejegyeztették a Budapesti Unitárius Egyházközség elnevezésű egyházat. Az egyház székhelyeként a nevezett személy résztulajdonában levő családi házat jelölték meg a 3. kerületben (1037 Budapest, Üde u. 7/a.) szívességi székhelyhasználatként.

Nem részletezem, mekkora felháborodást eredményezett a magyarországi unitáriusok közössége egésze elleni merénylet, ez a közösséget megosztani kívánó ármány. 2007 utolsó napjaiban derült fény ennek az „egyháznak” a bejegyzéséről. A MUE 2008-ban hozott formális intézkedése volt, hogy a már említett megtévesztő névhasználat miatt (polgári) bírósághoz fordult. Beadványunk sikerrel járt, az alperest/valamit eltiltották a névhasználattól, új név felvételére kötelezték. (Első fokon a Fővárosi Törvényszék 19. P.21.846/2008/6 számon hozott részítéletet, majd másodfokon a Fővárosi Ítéltábla határozott a 2. Pf.21.128/2009/4 számú ítéletével.) A jogerős bírósági határozatnak úgy tetek eleget, hogy azt azonnal ki is játszották: az új elnevezésnek a Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházközséget választották. Ez azért volt végtelenül felháborító, ugyanis a MUE egyik egyházközségének a neve akkor is a Duna-Tisza Közi Unitárius (Szórvány)Egyházközség volt, másrészt a 20. század elején a mostani Magyarország területén (tehát Erdélyen kívül) megalakított ún. 9. unitárius egyházkör neve Duna-Tisza Menti Egyházkör

volt. Arról nem is beszélve, hogy az új elnevezésben is benne volt az unitárius kifejezés.

Az évek során az egyházakra vonatkozó magyarországi jogszabályok változása miatt a formáció intézményi státusza (egyházból civil szervezet) és az ebből adódó elnevezése több alkalommal megváltozott, azonban a „Duna-Tisza Menti Unitárius” kifejezések minden változtatban az elnevezésben megmaradtak.

Jelen beszámoló keretei nem teszik lehetővé az elmúlt 19 év történéseinek ismertetését. Az egyházkerület 2024. évi rendes Közgyűlése számára írásos előterjesztésben foglaltuk össze ennek a szomorú történetnek a kronológiáját és számos más, egyházvédelmi és egyéb szempontból végtelenül aggasztó adalékot és történet. A tavalyi Közgyűlés tudomásul vette az Egyházkerületi Képviselő Tanácsnak az ügygel kapcsolatos határozatait, neki láttunk ezek végrehajtásának. Az egyházkerület megbízta Dr. Mihály Noémi ügyvédet, hogy készítse el és nyújtsa be a bíróságra a keresetet. Erre 2024. májusban került sor. A peres eljárás/tárgyalások folyamatában kialakított végső keresetünkben azt kértük a bíróságtól, elsődlegesen tiltsa el alperest (Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesületet) nevében a „Duna-Tisza Menti” és „Unitárius” megnevezések használatától, illetve a „Duna-Tisza Menti Unitárius” megnevezések együttes használatától. Arra az esetre, ha a bíróság nem tiltaná el alperest mind a „Duna-Tisza Menti” mind az „Unitárius” megnevezések elkülönült és együttes használatától, úgy tiltsa el alperest az „unitárius” név használatától.

A Fővárosi Törvényszék a 2025. július 12-én jogerőre emelkedett ítélete az alábbiakat mondja ki (a perköltségre vonatkozó bekezdést nem idézem):

„A bíróság megállapítja, hogy a felperes és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egysége, a Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházköz-ség nevében szereplő „unitárius” szónak az alperes nevében történő feltüntetésével sérti a felperes névviseeléshez fűződő személyiségi jogát.

A bíróság az alperest eltiltja nevében az „unitárius” szó használatától.

Köteles az alperes 15 napon belül a felperes részére eljuttatni az alábbi közleményt:

„A Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület, melynek korábbi elnevezései Duna-Tisza Menti Unitárius Szórványegyházköz-ség, valamint Budapesti Unitárius Egyházköz-ség voltak, jelenlegi nevének 2012. május 9-i módosítása óta sérti a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, azaz a köznyelvben meghonosodott neve szerint Magyar Unitárius Egyház névviseeléshez fűződő személyiségi jogát azáltal, hogy nevében az „unitárius” szót feltünteti. A jogsértésért a Duna-Tisza Menti Unitárius Egyesület a Magyar Unitárius Egyháztól elnézést kér.”

A bíróság feljogosítja a felperest a fenti közlemény www.unitarius.hu weboldalon és az általa kiadott Unitárius Élet című sajtótermékben történő nyilvánosságra hozatalára.

Ezt meghaladóan a bíróság a keresetet elutasítja. (...)

A bíróság ítéletben foglaltaknak az alperes egyelőre nem tett eleget. Bízunk benne, hogy a rengeteg energiánknak és munkánknak (különös tekintettel Dr. Mihály Noémi szakmai teljesítményére) köszönhető, egyházunk szempontjából összességében elfogadható jogi aktus örökre lezárja ezt a közösségünkre nézve méltatlan történetet.

Az ügynek számtalan olyan aspektusa van, amivel, véleményem szerint, egyházunk vezetésének alaposan foglalkozni kell. Ilyen például az alaptörvényünkben megjelenített tartalmak jogi védelmének kérdésköre. (Használhatja-e bárki más szabadon ezeket az alaptörvényben található rendelkezéseket?)

Kérem a Főtanácsot, fogadja el beszámolómat!
Budakalász, 2025. szeptember 30.

Atyafiságos üdvözlettel és szeretettel:

Elekes Botond ■ FŐGONDNOK S. K.

**Beszámoló a Magyar Unitárius
Egyház Magyarországi
Egyházkerülete Közgyűlése számára**
(Budapest, 2025. május 31.)

„Túl gyakran tapasztaljuk korunkban, hogy a kommunikáció nem reményt kelt, hanem félelmet és kétségbeesést, előítéleteket és neheztelést, fanatizmust, sőt gyűlöletet szül. Igen gyakran leegyszerűsíti a valóságot, hogy ösztönös reakciókat váltson ki; a szavakat pengéként használja; hamis vagy szándékosan torzított információkat közöl, hogy olyan üzeneteket küldjön, amelyek felkorbácsolják az érzelmeket, provokálnak, sebeket ejtenek.

Többször is hangsúlyoztam a kommunikáció „le-szerelésének” fontosságát, vagyis azt a törekvést, hogy megtisztítsuk az agresszivitástól. A valóságot szlogenekre redukálni sosem vezet jóra.”

Részlet Ferenc pápa üzenetéből, amit a híveknek intézett a tömegtájékoztató világnapja (május 25.) alkalmából¹

Kedves testvéreim!

Az utóbbi években beszámolóim elején reflektálni szoktam a szűkebb és a tágabb környezetünket, hazánkat és/vagy a nagyvilágot jelentősen befolyásoló történésekre. Többször igyekeztem körvonalazni az ezekre a történésekre adható és adandó, véleményem szerinti „unitárius választ”. Mindezt úgy, hogy igyekeztem mindig elkerülni a direkt politikai véleményt, ugyanis meggyőződésem, hogy az egyház más régiókban, emelkedettebb szférákban egzisztál. Az elmúlt tizenkét hónapban azt tapasztaltam, hogy szűkebb és tágabb környezetünk tovább polarizálódott. A generációk életét (az én életemet is annak ellenére, hogy életem első 27 éve diktatúrában telt el) alapjaiban meghatározó európai liberális demokrácia annak minden közjogi, gazdasági és társadalmi velejárójával állítólag a múlté. Bizonyára koromból kifolyólag elveszítettem alkalmazkodó képességem rugalmasságát, nem tudok az elvárt korszellemmel együtt haladni, nem értem az új tanokat és azok hirdetőit, megmaradtam annak, aki voltam. Az alapvető emberi jogok mellett minden körülmények kiálló, azokat mindegyik felett hirdető személynek. Azt látom, hogy ezek az értékek a zsidó-keresztény világ műveltségi

fokának folyamatos csökkenésének és a politikai közélet egyre inkább lebutított történeteinek következményeként, továbbá a politikai hatalom és a mögötte álló gazdasági és hatalmi elit érdekei miatt veszélyben vannak. Világunk egyre populistább és radikálisabb lett. Ilyen helyzetben bizonyos kérdésekről vagy történésekről alkotott véleményünket könnyen politikai állásfoglalásként értelmezhetik, miközben a közérdek és a közjó mellett emeljük fel a szavunkat. Mindez fokozottabb óvatosságra int engem. Egyházi vezetőként szeretném elkerülni, hogy véleményemet egyházi közösségünk véleményeként azonosítsák, emiatt nem térek ki a világ véleményem szerint jelentős történéseire.

Ezzel összefüggésben térek ki egy olyan történetre, ami egyházi közösségünket felkavarta, remélhetőleg megítélésünkben kárt nem okozott. 2025 virágvasárnap délután Albert-Nagy Ákos unitárius lelkész, egykori munkatársunk, akinek egyházunkkal kötött munkaviszonya már évek óta megszűnt (2021. december 31-i hatállyal) Szentendrán egy ellenzéki párt rendezvényét magatartásával megzavarta. Vele szemben rendőri intézkedés történt, ami az előállításával végződött. A magyarországi és a kárpát-medencei sajtóban még aznap délután végigfutott annak híre, hogy Albert-Nagy Ákos unitárius (segéd) lelkész virágvasárnap mit tett, milyen rigmusokat skandált stb. Már aznap délután olvasottságukban jelentős sajtóorgánumoktól kérdés érkezett egyházunk központi e-mail címére, amiben egyházunk álláspontjáról érdeklődtek. Nagyhétfőn a sajtónak az alábbi választ küldtük:

„Tisztelt Szerkesztő úr!

Kérem, engedje meg, hogy kérdésére az alábbi tájékoztatást adjuk.

Albert-Nagy Ákos 2019 szeptemberétől lelkészként munkaviszonyban állt a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületével. Munkaviszonya saját kezdeményezésére közös megegyezéssel 2021. december 31-i hatállyal megszűnt.

Kérem, engedje meg, hogy áldott nagyhetet és húsvéti ünnepeket kívánjunk Önnek, munkatársainak és szeretteinek!

Budapest, 2025. április 14-én, nagyhétfőn

Üdvözlettel”

¹ Forrás: <https://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-uzenete-tomegtajekoztatas-59-vilagnapjara>

Nagyhét első három napjában a sajtó intenzíven foglalkozott a történettel. Annak ellenére, hogy Albert-Nagy Ákos nem lelkészként tette azt, amit tett, az egyházunkkal való való (jog) viszonya senkit nem érdekelt. Nem csak őt, hanem közvetlenül egyházunkat is több esetben elmarasztalták. A második nyilvánosságban, a közösségi média felületein elképesztő atrocitásokat szenvedtünk el. Mindezt úgy, hogy semmilyen felelősséggel nem tartoztunk és tartozunk lelkész testvérünk tetteiért. Véleményem szerint a kialakult helyzetben nem volt jó megoldási lehetősége egyházunknak. Ha nem határolódunk el nevezettől, akkor ezt kéri rajtunk számon, ha pedig elhatárolódunk, akkor másoknak az nem fog tetszeni. Ebben a helyzetben egyházunk vezetése két dologra törekedett: egyrészt amennyire csak lehet tartsa az egyháztól távol a történetet, másrészt nyújtson segítséget Albert-Nagy Ákosnak ebben a számára nagyon kritikus helyzetben. Felhívtam Ákost, elmondtam neki, hogy viselkedésével, a verbális agressziójával, véleményem szerint minden jó szándékú embertársában megütközést keltett. Arra kértem, hogy soha többé ne tegyen ilyet, ne hozza magát, és általa egyházi közösségünket ilyen helyzetbe. Megbeszéltük a történet tanulságait és az egyházunkra vonatkozó lehetséges következményeket. Felajánlottam neki testvéri segítségemet, nem hagytam, egyházunk nem hagyta magára a testvérünket.

Kedves testvéreim!

Az idei esztendő számomra kerek évforduló: 2005. április 2-án választott meg a Magyarországi Unitárius Egyház Zsinat-Főtanácsa a magyarországi unitáriusok főgondnokává. Aznap hunyt el II. János Pál pápa. Eltelt azóta két évtized, a római katolikus testvéreink II. János Pál után már a harmadik pápát választották meg nemrégén. Amikor elvállaltam a jelöltséget nem gondoltam, hogy ilyen hosszúra fog sikeredni ez a szolgálatom. Húsz év sok idő egy ember életében, gyakran egy nemzetében is (v. ö. az erdélyi magyarság sors történetét a trianoni diktátum és a 2. bécsi döntés között eltelt húsz éves időszakban), de jóval kevesebb az örökkévaló egyház történetében. Kiszámoltam, egyházunk 455 évének 4,4 %-ban szereplője és formálója voltam történetnek. Ha visszatekintek az elmúlt húsz évre, egyszerűen úgy tudom összefoglalni a gondolataimat és az érzéseimet, hogy megérte. Azt gondolom életem legjelentősebb és bizonyára az utókor számára legmaradandóbb feladatait végeztem el főgondnokságom idején,

mondhatnám úgy is, hogy az Úrnak tervei voltak velem. Lehetőségem volt alkotni. Építettem, könyvsorozatot adtam ki, filmeket rendeztem. Bízom benne, hogy új vagyoni és adminisztratív alapokra helyeztem egyházunk mindennapi életét.

Szolgálatomat végig nagyon kis közösség segítette. A krónikásra gondolva igyekszem azokat a munkatársakat felsorolni, akik közvetlen munkatársaim voltak az elmúlt húsz évben (nem sorolom fel a tisztségviselőket): Rázmány Ida, Gerendás Magdika, Kelemen Attila, Ferenczi Sándor, Geréb Réka, Brock Vilmos, Brock Margit, Kubát Károly, Gergely Éva, Gergely Felicián, Gazdag Árpád, Dr. Németh Zoltán, Dr. Mihály Noémi, Mihály Réka, Szent-Orbán Judit, Csikós Margó, Szekeres Piroska, Dr. Szent-Iványi Ilona, Dr. Barabássy Sándor, Hadházi Tamás, Béres-Muszka Ibolya, Tóth Anita, Hoffmann Gizella, Künstler Ferenc, Jancsó Éva, Török Karola és Fazekas Péter. Bízom benne, senkit nem felejtettem ki! Velük együtt igyekeztünk helytállni az egyház, az egyházi gyűjtemény és a Heltai Kft. napi, közép- és hosszútávú problémáinak, gyakran válságainak, továbbá a jövőbe mutató stratégiai beruházásainak lebonyolításában. Egyidőben rajtam kívül soha nem voltunk több mint öten, haton, ugyanis egy ideig egyházunk pénzügyi helyzete nem bírta volna meg többük alkalmazását. 2012 végén úgy döntöttünk, hogy az Elnökség tagjai magukra vállalják az egyház adminisztratív feladatainak ellátását, nem alkalmazunk püspöki titkárt, hivatalvezetőt, külügyi tanácsost stb.

Látni kell, hogy 2009 őszén, amikor is a Gondviselőnek köszönhetően beérett egy öt évet igénybe vevő következetes és kitartó lobbitevékenységem, és néhány jó szándékú minisztériumi kollégám hathatós közreműködésének köszönhetően a Magyar Állam tulajdonából *de jure* visszakerült egyházunk tulajdonába a templomos ingatlanunk még hiányzó 49 %-ék tulajdonjoga, paradigmátikus változás következett be egyházunk vagyoni, vagyongazdálkodási és pénzügyi helyzetében. A visszaszolgáltatást főgondnoki szolgálatom legjelentősebb eredményének tekintem. Amikor megválasztottak főgondnoki programom és jövőképem a templomos ingatlan visszaszerzése volt. Ígéretet tettem, mindent megteszek ennek érdekében. Már nem tudom felidézni, hogy akkoriban ebben mennyire hittem, milyen realitását láttam mindennek. Koromból kifolyólag és a világ akkori állapotának ismérvei alapján bizonyára elhittem, hogy sikerülni fog. De, amikor si-

került, alig hittem el. Itt kell keserű szájjal megjegyeznem, hogy 2009-ben egyházi közösségünk belső nyilvánosságát sem érintette meg a siker(em), 450 testvéremnek küldtem el e-mailben azt a Hivatalos Közlönyt, amiben a jó hír volt. Ha jól emlékszem ötön válaszoltak, és örültek a fejleménynek. Ilyenek is vagyunk mi!

Látni lehetett, hogy nehéz lesz egyenként meg egyezni a lakások és kereskedelmi helyiségek bérlőivel, nyilvánvaló volt, hogy a fillérekért vagy akár ingyenes bérlőkkel, hogy vége a számukra kegyelmi állapotoknak, ki kell költözzenek, ugyanis egyházunk végre saját érdekei szerint fogja a templomos ingatlant hasznosítani. A templomos ingatlan birtokbavételének *de facto* folyamata 2010 óta tart (egy lakást nem tudtunk még birtokba venni), még a legfontosabb stációik felsorolása is túlfeszítené jelen beszámolót, emiatt ettől eltekintek. Ha majd egyszer lehetőségem lesz, igyekszem valamilyen memoárban minden részletet az utókor számára megörökíteni. Visszatérve jelen beszámolóhoz: az egyes lakások birtokba vételét követően évről évre sikerült évenként egy vagy két, többnyire végtelenül rossz műszaki állapotban átvett lakást felújítani és hasznosítani. Mind erre az anyagi fedezetet úgy sikerült előteremteni, hogy a földszinten található üzlethelyiségek és irodák bérbeadásából 2011-től kezdődően egyházunk szedte a hasznot. Így vált lehetővé, hogy egyházi intézményeinknek az elvárható méltányos körülményeket tudjuk biztosítani (a Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjtemény által használt épületrészt közel a kétszeresére növeltük, teljes mértékben felújítottuk és felszereltük, továbbá az egyház hivatalának és tisztségviselőinek megfelelő méretű irodát alakítottunk ki), másrészt lehetővé vált, hogy szolgálati lakásokat biztosítsunk az egyházi szolgálatot végzőknek (jelenleg négy lelkes rendelkezik szolgálati lakással az ingatlanban). Az egyre több bérbe adható lakás bérleti díjaiból évről évre nőtt az egyház saját bevétele (2024-ben közel 80 millió forint volt), ugyanakkor a templomos ingatlan műszaki állapotának a felméréseiből egyértelműen kiderült, hogy a műemlék épületnek a (re)privatizációs szerződésben vállalt állagmegóvási feladataira a bevétel nem elégséges. Az állam 2018. decemberben 500 millió forintot biztosított egyházunk fejlesztéseire (különös tekintettel a Szervét-központ megvalósítására). Az ebből a támogatásból megvalósított átfogó program keretében az anyagiak (a saját forrásokkal összesen 537 millió forint) 92 %-át a

templomos ingatlanba megvalósult fejlesztésekre fordítottuk. Ennek keretében sikerült további lakásokat és az ingatlan földszintjén található helyiségeket rendbe és kiadhatóvá tenni, ami az elkövetkező években várhatóan tovább fogja növelni egyházunk saját bevételeit. Nem nehéz belátni, hogy minimum egy regiszterrel fentebb került egyházunk realitása, ugyanakkor létszámbővítésre továbbra sem került sor, sőt, az elmúlt években gyakorlatilag még kisebb csapattal látjuk el feladatainkat.

2022 tavaszától úgy alakult az életem, hogy az addig nagy felelősséggel és gyakorlatilag heti 168 órás készenlétet igénylő polgári munkahelyemről elküldtek. Azt követően tanácsadóként, kötetlen munkaidőben dolgoztam. Mindez lehetővé tette, hogy azóta heti 40-60 órát tudtam egyházunk mindenféle: mikro- és makromenedzsmentjére fordítani. Az elmúlt húsz évben sokszor éreztem magányosnak magam, gyakran bosszankodtam, hogy a közvetlen munkatársaim és vezető társaim nem tudják követni az általam elvárt lendületet, nem áldozzák fel magánéletüknek egy részét. Aztán mindig beláttam, hogy ezt nem várhatom el tőlük. Megtanultam magányos farkasként elvégezni mindent, ami egyedül elvégezhető volt. Ennek az állapotnak is megvan az előnye, ugyanis munkámnak én vagyok az egyedüli felelőse, a munkámnak köszönhető sikereimről és én kudarcaimról szól a szolgálatom története.

Ismét visszatérve a hivatal működésére. Látni kell, hogy egyházunk bevételei (ide nem számolva a rendkívüli, támogatáson elnyert bevételeket) az elmúlt években 200 millió forint körül voltak. Hasonló mértékű a kiadásunk is. Nyilvánvaló, hogy egy ekkora pénzforgalommal járó gazdálkodás főállású munkatársakat indokol(na). A jelenlegi helyzet mindenképp megérett a változtatásra, kérdés, hogy egy új megoldás mennyibe fog kerülni, milyen más kiadások csökkentésével fog járni.

A Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központ elmúlt 12 hónapja

Annak ellenére, hogy a Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központot hivatalosan még nem adtuk át (ennek oka, hogy időhiány miatt még nem jutottunk el a központ marketing és visual anyagainak a véglegesítéséhez, ezek még nem készültek el), javában használjuk a tereit. A lépcsőházból nyíló, akadálymentesített bejárat egy olvasóterembe vezet, amit előkészítettünk a Dr. Szent-Iványi Sándor Uni-

tárius Gyűjteménybe látogató mozgásukban akadályozott érdeklődők számára. A központot néhány alkalommal kereskedelmi felhasználásra is bérbe adtuk, ugyanakkor különböző kifejezett egyházi vonatkozású program is megvalósult ott (kiemelten a Gondviselés Segélyszervezet adománygyűjtéssel kapcsolatos programjaira). Mindezeket túl saját, illetve a Budapesti Unitárius Egyházközséggel közös szervezésben két sorozatot indítottunk el. Tisztában vagyok vele, hogy egy új kulturális és közéleti szcena közösségi bevezetése hosszabb folyamat, ami sok munkát és anyagiakat feltételez. Ugyanakkor azt tapasztaltam, hogy saját egyházi közösségünk sem használja ki a központ által biztosított lehetőségeket. A programok többségén az „unitárius” jelenlét nagyon alacsony. 2025. április 10-én nyitottuk meg a néhai unitárius képzőművész, András Tibor *Miatyánk* ábrázolásainak kiállítását. A kiállítás a Közgyűlés idején is látható. Ha van valami, ami par excellence egyházi térbe való, akkor ez az. Jelentem, összesen öten voltunk jelen a megnyitón. Tisztában vagyok azzal is, nagyon nehéz és érzékeny kérdés, hogy milyen tematikákból merítsenek egyházunk programszervezői. Nem nehéz belátni, hogy sajnos Frida Kahlo és a mexikói utazás fotói több embert érdekel, mint a *Miatyánk* ábrázolása. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy mégis csak egyházi közösség vagyunk, nem egy közművelődési intézmény. Véleményem szerint az egyháznak állandóan vizsgálni kell társadalmi küldetését, az identitását körvonalazó határait akkor sem szabad feladnia, ha rövid távon előnnyel járhat. Bízom benne, hogy egyházi (köz)művelődési programjaink megmaradnak Heltai Gáspár, Kriza János és Bartók Béla szellemiségénél és nem a lakodalmas rock-manele-rap music mixben ta-

2024. november 19.: Tóth Zitával és Dr. Pelyach Istvánnal beszélgetek

láljuk meg a mindennapi frusztrációinktól megszabadító gyógyírt.

Alább felsorolom a központban megvalósult programok jegyzékét.

Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központ rendezvényei

2024 május – 2025 május közötti időszakban

Unitárius szerzők, alkotók sorozat

2024. május 23.: *Ferencz József és a második unitárius aranykor* c. film bemutatója

2024. november 19.: Tóth Zita *Rézvitéz* gyermekkönyvsorozatának bemutatója

2024. december 12.: Dr. Barabássy Sándor *Hédervárai és Makfalvi Barabássy család történeti monográfiája* c. könyvének bemutatója

2025. március 28.: György Árpád Botond *A város és igazságszolgáltatása - Marosvásárhely a 17. században* c. könyvének bemutatója

2025. április 10.: András Tibor *Miatyánk* ábrázolásai kiállítás megnyitó

Tudósklub sorozat- Értékörző estek (a Budapesti Unitárius Egyházközséggel közös szervezésben)

2025. március 18.: Dr. Bárdi Nándor Harmincöt év című előadása

2025. április 15.: Dr. Hadas Miklós előadása

További programok

2024. december 5.: a Gondviselés Segélyszervezet Adventi Jótékonysági Koncertje

2025. május 8.: Dr. Székely András Bertalan szociológus, kisebbségkutató szerzői estje

2025. május 15.: Egyházi Könyvtárak Egyesületének szakmai napja

2024. május 23.: Dr. Czire Szabolcs lelkész, egyetemi oktatóval beszélgetek Ferencz József püspök hagyatékáról

2024. december 12.: Dr. Barabássy Sándor könyvbemutatóján mutatom be a szerzőt

2025. március 28.: György Árpád Botond könyvbemutatóján az est házigazdjaként köszöntöm az egybegyűlteket

András Tibornak a Nagy Ignác utcai templomban 1971 húsvét vasárnapján készült rajza

Részvétel az egyházkerület és az egyetemes egyház hatóságainak munkájában

A tavalyi beszámolómban részletesen kifejtettem az ezzel kapcsolatos tudnivalókat. Érdemben az elmúlt időszakban nem változott semmi. Az előző évekhez képest egy újabb testületben vállaltam szerepet, vagy inkább munkát. 2024 tavaszán sokkal nehezebben, mint ahogy (el)várható volt, elkezdte munkáját egyházunk bizonyos szabályzatait felülvizsgáló munkacsoport. Az őszi főtanácsi ülés közeledtével a nyár kellős közepén egyre gyakrabban és egyre hosszabb munkaüléseken igyekeztünk a kijelölt szabályzatok módosításait előkészíteni. A műhelymunka számomra érdekes tapasztalatokkal járt, számomra a leglényegesebb eredménye az önuralmam fejlesztése volt.

Az Egyházi Képviselő Tanács ülésein csak személyes részvétellel lehetett részt venni. Erre azonban csak kivételes esetben volt lehetőségem, az ülések többségén emiatt nem tudtam részt venni.

Folytattuk az ún. egyházi vizsgálószéki vizsgálószékeket. Véleményem szerint ahhoz, hogy ez az intézményünk átfogó vizsgálatot tudjon végezni, legalább három vagy négy napra lenne szükség. A vizsgálószék világi tagjainak erre nincs lehetősége, de bizonyára a lelkész tagok sem díjaznák a több mint egy napos kiszállásokat. Az egy nap alatt, pontosabban néhány óra alatt elvégzett munka bizonyos dolgok feltárására megfelelő, de sok lényegi kérdésre nem jut idő. Nem véletlen, hogy egyházunkban évekig, akár évtizedekig lappanganak bizonyos megoldandó kérdések.

Közzoktatási és szociális intézmények fenntartásba vételéről röviden

2024. június végén felcsillant annak reménye, hogy egyházunk a társadalmi és közéleti elvárásoknak eleget téve fenntartásba vegyen közzoktatási és szociális intézményeket. Amennyiben sikerült volna ez nekünk, a közzoktatást ellátó egyházak körébe avanzsálunk. Úgy alakult az életem (nem utaztunk sehova egész nyáron), hogy ennek a célnak a megvalósítása érdekében egész nyáron, a 40 fokos kánikulában mindent megtettem, hogy szintet tudjunk ugrani. A részleteket ismeritek, hiszen a kérdésről folytatott informális és formális megbeszéléseken, tájékoztatókon és testületi üléseken részt vettetek. A Közgyűlés 2024. szeptember 14-én úgy döntött, hogy vágjunk bele az intézmények átvételének a folyamatába. Felhatalmaztatók egyházunk képviselőit a szükséges megállapodások

megkötésére. Végül is nem lett az egészből semmi. Ennek a részleteit a külön napirendi ponthoz írt tájékoztatóban találjátok meg.

A kudarc ellenére egy pozitív tapasztalattal zárult a történet: egyházunk Közgyűlése (egy kivétellel) felelősen megszavazta, hogy készek vagyunk ilyen típusú közfeladat ellátására, egyházi közvéleményünk igényt tart az ilyen típusú feladatvégzésre. Meggyőződésem, hogy hamarosan be fog következni, hogy intézményfenntartókká váljunk és közfeladatot lássunk el.

Beruházások, fejlesztések és korszerűsítések

1. Az elmúlt 12 hónapban szolgálatom idejének bizonyára a felét a Verőce-Magyarkútra tervezett kultúrcsűr vagy közösségi tér néven emlegetett beruházás megvalósítására fordítottam. Az EGYH-EOR-20-P-0106 és az EGYH-EOR-21-P-0143 **támogatási azonosító számokon nyilvántartott két, azonos célra kapott állami támogatásnak és egyházunk saját forrásainak köszönhetően 2024 nyarán elindult a beruházás. Reményeim szerint még az idén ősszel ünnepélyesen fel tudjuk avatni a kultúrcsűrt, majd közösségünk szolgálatába tudjuk állítani a beruházás eredményeként kibővült lehetőségeket. A beruházási program részleteit a Közgyűlésnek a külön napirendhez írt részletes tájékoztatóban ismertetem.**

2. Közel egy évszázada nem épült Magyarország területén a szó szoros értelmében egyházi épületnek tekinthető ingatlan (utoljára Kocsordon, 1939. június 18-án szenteltük fel a templomot). A néhány éve átadott kocsordi **közösségi központunk, illetve a Verőce-Magyarkúton megvalósuló közösségi ház szorosan kötődnek egyházunk életéhez, de nem tartoznak a hagyományosan egyházi ingatlannak tekintett épületek körébe. Legalábbis az én véleményem szerint. A Közgyűlés előtt ismert okok és körülmények miatt közgyűlési és képviselő tanácsi felhatalmazással elindítottuk az egyház-község parókiájának otthont adó beruházást. A beruházás előkészítésében aktívan részt vettem. Az eddigi folyamatban a vállalkozó kiválasztását szolgáló beszerzési kiírás/tender megszövegezésétől, a vállalkozó kiválasztásáig aktívan részt vettem. Tekintettel a többi egyházi feladataimra és egy szubjektív tényezőre úgy láttam jónak, hogy ennek a projektnek a további megvalósításában csak második vonalban veszek részt. Kriza János püspöki helynökkel abban állapodtunk meg, hogy ennek a**

beruházásnak ő lesz a projektmenedzsere. Amennyiben bármilyen segítségre vagy tanácsra szükség van, természetesen segítsek neki. Az elmúlt félévben a beruházás anyagifedezetének előteremtésében vállaltam szerepet. A Barcsay utca 13. szám alatt található lakás adásvételi szerződésének megkötését, majd az átadás-átvételt vállaltam magamra, ezek mind megtörténtek. Továbbá a remélt állami támogatást megalapozó kérelmet készítettem el Püspöki Helynök úrral közösen. Az elkövetkező napokban az egyház-község két képviselőivel egyeztetve kidolgozzuk és meghirdetjük a beruházás egyházon belüli támogatására vonatkozó felhívást, a „téglaegyek” vásárlásának az akcióját. Célul tűztem ki, hogy egyházi közösségünk a beruházás első üteme költségeinek legalább a 10 %-át teremtsen elő. Dr. Tímár Andrásnak, az azóta elhunyt testvérünknek köszönhetően az első egymillió forint már megvan, ehhez kell **még összegyűjtsünk** további legalább tizennégymilliót. Minden Közgyűlési tagok kérek, ne csak erkölcsileg, hanem lehetőségei szerint anyagilag is támogassa a gyűjtést, illetve ösztönözze az adakozásra családtagjait, barátait és ismerőseit is.

3. Az egyházzal kötött vagyonkezelési és egy speciális **közös képviselői megállapodás mentén az egyház és a Heltai Kft. lehetőségeik szerint igyekeznek az egyház által az állammal kötött a Nagy Ignác utcai templomos ingatlan restitúciójának a feltételeit rögzítő szerződésben foglalt egyházi kötelezettségeknek eleget tenni. 2024-ben egyházi forrásból lecseréltük a templomos ingatlan 3. lépcsőházában található nyílászárókat (a két színes ólomüveg ablak kivételével), újraépítettük a templom padfűtésének vezérlőjét, elkezdtük az épület udvari homlokzatának a rendbetételét, valamint felújítottuk az utcafronton található angol aknákat. Ezek a munkálatok összesen 11 millió forintba kerültek, amit a két forrásból teremtettünk elő. Ebben az évben is folytatjuk az elkerülhetetlen felújításokat, jelenleg 10 millió forintot különítettünk el erre a célra. Folytatni fogjuk az udvari angol aknák felújítását (jelenleg veszélyt jelenthetnek) és az úntetőjárdákat újítjuk fel.**

Tisztelettel kérem a Közgyűlést, fogadja el beszámolómat!

Budapest, 2025. május 31.

Atyafiságos üdvözléssel: **Elekes Botond FŐGONDNOK**

A Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központ 2025. évi őszi rendezvényei

A kulturális központ rendezvényeiről az unitarius-kultura.hu oldalon a *rendezvények* menüpontban a tájékozódhatnak, az eseményekről készült fényképes beszámolókat ugyanezen az oldalon a *hírek* menüpontban olvashatnak.

2025. Október 21-én itt szervezte meg éves konferenciáját a Keresztény-Zsidó Tanács a 2025-ös jubileumi évben, a *Nostra aethate* zsinati dokumentum kiadásának 60. évfordulóján. A szervezők a konferencia mottójául Ézsaiás (Izaiás) könyvének 61. részének 2. versét választották: „*hogy hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét*” Iz/Ézs 61,2a

A rendezvényt Kriza János püspöki helynök biblikus bevezetője nyitotta meg, majd dr. Székely János megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, a Caritas in Veritate Bizottság és a Keresztény-Zsidó Tanács elnöke köszöntötte a résztvevőket. A konferencia meghívottjai előadásaikban méltatták a *Nostra aethate* II. Vatikáni zsinat nyilatkozatának jelentőségét és hatását, valamint – a jubileumi év tematikájához kötődve – szóltak az irgalmasságról, a reményről és a názáreti Jézus radikális asztalközösségi gyakorlatáról. Az előadók sorában találjuk Hortobágyi T. Cirill pannonhalmi főapátot, Radnóti Zoltán főrabbit, dr. Fabiny Tamás evangélikus püspököt, dr. Czire Szabolcs unitárius lelkészt, teológiai tanárt, dr. Szőke Pétert, a Sant Egidio-közösség budapesti vezetőjét, valamint Szuhánszky Gábor methodista lelkészt. A sikeres rendezvény végén Elekes Botond főgondnok megköszönte az előadásokat és a szervezők munkáját.

A fotókat Szabó Máttyás készítette

2025. november 12-én délután kettős ünnepnek adott otthont a kulturális központ.

Az ünnepség a Szervét Mihály díj átadásával kezdődött, melyet az egyházkerület az Unitárius Egyház szolgálatában végzett, kimagasló, példamutató tevékenység elismeréseként adományoz. 2025-ben a díjat egyházkerületünk közgyűlése Dr. Rezi Elek, nyugalmazott teológia professzornak, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet egykori rektorának ítélte oda. A professzor urat Elekes Botond főgondnok méltatta, míg a díjat Kriza János püspöki helynök adta át. A díjátadó Rezi Elek köszönő szavaival zárult.

Dr. Rezi Elek méltatása

a 2025. évi Szervét Mihály-díj átadása alkalmából

(Budapest, Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központ, 2025. november 12.)

Dr. Rezi Elek egyetemi tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán végezte 1974-1978 között, ahol lelkészi oklevelet szerzett. Gyakorló segédlelkészként a kolozsvári belvárosi egyházközségben, majd gyülekezeti lelkészként az Aranyosmenti bágyoni egyházközségben szolgált (1980-1986). Lelkeszi szolgálatának főbb ismérvei a vallási, kulturális és nemzeti identitás megőrzése, gazdagítása, valamint az együvé tartozás tudatának az erősítése volt a kommunista hatalom ateista, nemzetsorvasztó veszélyei közepette.

Sikeresen felvételizett a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet doktori iskolájába, szakterülete az unitárius rendszeres teológia volt. 1985-ben a Sharp Hungarian Scholarship kutató ösztöndíjasaként a Manchesteri Egyetem (Egyesült Királyság) Unitárius Teológiai Fakultásán (Unitarian College Manchester) tanult és végzett kutatói munkát.

1986-ban elnyerte a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet unitárius rendszeres teológiai tanszékének az állását. 1990. április 24-én Summa cum laude minősítéssel megvédte doktori disszertációját, aminek témája *Az erdélyi unitárius teológia a 19. század második és a 20. század első felében, különös tekintettel Ferencz József unitárius püspök munkásságára.*

Az egyetemi oktatói munkájával párhuzamosan folytatta a tudományos kutatásait, a tudományos fokozatok megszerzésében folyamatosan haladt a ranglétrán. Egyetemi tanári fokozattal vonult nyugdíjba.

2012. június 28-án habilitációs doktori vizsgát tett a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájában.

A teológiai tudományosság művelése érdekében közel száz hazai és nemzetközi tudományos kongresszuson, konferencián, értekezleten vett részt és tartott előadásokat. Előadásai konferencia kötetekben és teológiai szakfolyóiratokban jelentek meg.

Publikációs tevékenységének területei: önállóan megjelent kötetek, könyvfejezetek, hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelent tanulmányok, recenziók, tudományt népszerűsítő és nemzettudatot erősítő írások; interjúkat adott televízióknak, rádióknak és napilapok számára.

Oktatói és kutatói munkájának elismeréseként a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Szenátusa 2006-2010 időszakra az egyetem rektorának választotta, majd a közbizalom újabb két éves ún. interim rektori szolgálattal (2010-2012), illetve egy újabb rektori mandátummal bízta meg a 2012-2016 közötti időszakra. Összesen tehát tíz évre terjedt a rektori szolgálata (ilyen hosszú rektori mandátuma ez idáig még senkinek sem volt a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet történetében).

Az egy évtizedes rektori szolgálatának sok fontos megvalósítása volt, amelyek közül kiemelkedik a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet jogi helyzetének a rendezése, valamint az egyetemnek és programjainak (alap- és magiszteri képzés) állami akkreditációja. Az akkreditáció megvalósítása a rektori tevékenységének azért a legfontosabb eredménye, mert a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet jogi helyzete az 1989-es változások után a rektori szolgálata kezdetéig (2006) rendezetlen volt, az egyetem nem tartozott sem a romániai Vallásügyi Államtitkársághoz, sem az Oktatásügyi Minisztériumhoz, amelynek következményeként csak „ideiglenes működési engedéllyel” rendelkezett. Az intézmény az egyetemi fokozat elvesztése, a szemináriumi rangra való lefokozás felé sodródott. Az egyetemet az állami elismerés megszűnése fenyegette. Rektorként sikeresen levezette az akkreditáció megvalósításának folyamatát, amely nemcsak megmentette az erdélyi magyar egyetemet, hanem elindította a szakmai kibontakozás útján. Erdély protestáns népének veszélybe került lelkészképzését sikerült törvényes jogi alapokra helyezni és elindítani az intézet anyagi és szakmai gyarapodását.

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet a sikeres akkreditációtól kezdve – története során első alkalommal – a romániai Oktatásügyi Minisztérium kötelékébe tartozik és bekerült az országos egyetemi oktatási hálózat, illetve az Európai Unió egyetemi hálózatának a vérkeringésébe. Az egyetem jogi helyzetének megszilárdítása identitásának is lényegét adott. Napjainkban a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet az Erdélyi Református Egyházkerület, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, a Magyar Unitárius Egyház, és a Romániai

Evangelikus-Lutheránus Egyház államilag akkreditált, magyar oktatási anyanyelvű, önálló, lelkész-képző egyeteme.

Széleskörű egyházi és közéleti megbízatásaiból érdemes kiemelni:

Az Erdélyi (napjainkban: a Magyar) Unitárius Egyház főjegyzői tisztségét töltötte be 12 éven át (1996–2008), 1996-tól az Egyházi Képviselő Tanács és az Egyházi Főtanács tagja. A Keresztény Magvető és a Studia Doctorum Theologiae Protestantis szakfolyóiratok szerkesztőségi bizottságá-

nak tagja. A University of Manchester és a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet doktori képzésének, valamint a Harris Manchester College Oxford és a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet diákcseréjének a koordinátora volt. Tagja a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájának. Személyes adatai és kutatói céljai az Országos Doktori Tanács honlapján megtalálhatók.

A 2000-től a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi, 2007-től pedig a Magyar Tudományos Akadémia Kolozsvári Fiókjának tagja.

Elekes Botond ■ FŐGONDNOK

A rendezvény Dr. Koppándi Botond Péter, egyetemi docens *A szó ereje* című, homiletika tárgyú könyvének bemutatójával folytatódott. A könyvet Dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület Püspöke, a szerző egykori doktori témavezető tanára mutatta be, majd Koppándi Botond mesélt a kiadvány születéséről, végül jó hangulatú beszélgetéssel zárult a bemutató. A rendezvény végén lehetőség volt a kötet megvásárlására, melyet a szerző dedikált.

2025. november 13-án az Egyházi Könyvtárak Egyesülése *Szomszédolás* című programjának résztvevőit fogadtuk, melynek keretében az érdeklődő könyvtárosok délelőtt a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjteményét, egyben a Nagy Ignác utcai templomos ingatlant látogatták meg, délután pedig az Országgyűlési Könyvtár tereibe nyerhetünk betekintést.

A program 9:30-kor közös kávézással kezdődött egyházkerületünk kulturális központjában, majd Elekes Botond unitárius főgondnok és Baranya Péter, az EKE elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően Béres-Muszka Ibolya és Török Karola könyvtárosok mutatták be vetítettképes előadásban a gyűjteményt. 11:30-tól lehetőség nyílt a Budapest Belvárosi Unitárius Egyházközség Pecz Samu által tervezett templomának, majd a vetítettképes elő-

dásban bemutatott gyűjtemény tereinek megtekintésére is. A szakmai program délutáni részében az Országgyűlési Könyvtárba látogatott a csoport, ahol az impozáns olvasóterem mellett a muzeális gyűjtemény kiállítását is megtekintette. Az egész napos program jó hangulatban, tartalmas beszélgetésekkel ötvözve zajlott.

Az advent előtti időszakot
Az egy Isten tiszteletére. A 450 éves unitárius egyház gyülekezetei című kötet budapesti bemutatója zárta.

KAPCSOLAT

Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete ■ Budapest, Pf. 81; 1363 ■ Tel: +36-1-3112801; +36-1-3113595
muehivatal@unitarius.hu ■ Technikai szám: 0200 ■ Unitárius Alapítvány adószáma: 18052459-1-41

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi
Egyházkerületének kiadványa.
Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271.

Főszerkesztő: Pap Gy. László
Szerkesztők: Bartha Mária Zsuzsánna,
Szabó Csengele, Krizbai Béla
Korrektor: Léta Sándor

Szerkesztőség címe: 1055 Budapest. Nagy Ignác u. 2-4.
Tel: +36-1-3112801; +36-1-3113595
unitariusulet@gmail.com; paggylaszlo@gmail.com

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete.
Előfizetés: mue@unitarius.hu

Nyomda: PrimeRate Kft., Budapest Megyeri út 53, 1044 • Tördelés: Kurucz Dóra

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.